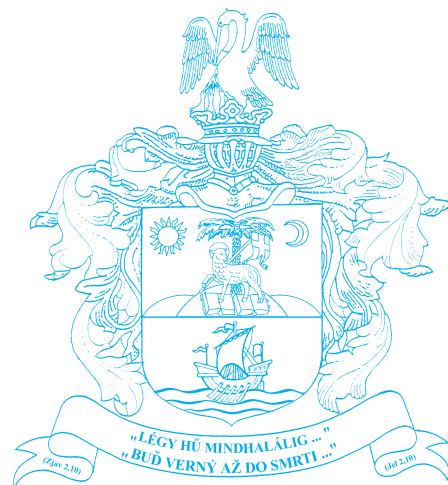

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXX. évfolyam

7–8. szám

Komárom, 2009. július–augusztus

Ára 70 cent

SZABADSÁG VAGY SZABADOSSÁG?

„Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává” (1Kor 6,12). Gyermekünk tanáraikkal együtt már hetek óta készülnek a megérdemelt (?) kéthónapos nyári kikapcsolódásra, az egyházi és más táborokba, túrákra, a szabadság nyújtotta különböző élményekre. Valljuk meg őszintén, hogy mindannyian vágyunk valamilyen szabadságra, hisz oly sok minden fogva tart bennünket. Kötelességeink súlyosan ránk nehezülő terhei, káros szokásaink, a jövőtől való félelmeink, a lelkünkben mardosó fájdalmak... A teremtéstörténetből tudjuk, hogy Isten is megpihent a teremtés hajnalán. Sőt, Isten teremtő munkája éppen az ő pihenésében, a megáldott és megszentelt hetedik napban érte el a csúcspontját.

Szeretnénk szabadon élni, de mit jelent a szabadság? Azt, hogy rövidebb vagy hosszabb ideig nem kell dolgoznunk, tanulnunk? Vagy azt, hogy szabadon elmondhatjuk a véleményünket? Vagy azt, ha olyan anyagi fedezetel rendelkezünk, mely viszonylag nyugodt életet és „sérthetetlenséget” biztosít? Vagy féktelen kikapcsolódást, züllést, annak minden káros, később esetleg jövétlen következményével együtt?

Mit szabad egy keresztyén embernek, és mit nem? Mi lehet Isten eredeti szándéka? Ő ezt a csodálatosra teremtett világot odaajándékozta az embernek, hogy boldogan éljen benne, egyre jobban megismerje, élvezze és bölcsen gondját viselje. Egyetlen feltétele volt: az engedelmesség, ami a kert közepén álló tiltott fához kötődött. A Teremtővel közvetlen kapcsolatban élő első emberpár azonban ezen a próbán elbukott.

A mai keresztyén pedig hajlamos eltorzítani Isten követségét egy olyan törvényeskedő vallásossággal, amely tiltásokra épül, s így fogva tartja, beszűkíti, lekicsinyíti az embert. Pedig Isten az ő egyszülött Fiát, az Úr Jézust adta értünk, hogy felszabadítson bűneink rabságából! Szabadítását belülről kezdi bennünk. Vétkeink és mulasztásaink bocsánatával szívünk mélyéig hatol, és lelki épséget és teljességet kínál. Erre és ebből épülhet csak a mi igazi szabadságunk is.

Akik befogadják az Úr Jézust Szabadítóként az életükbe, azok így szabadokká válnak arra, hogy ellenálljanak a szabadosság ma oly divatos kísértéseinek. Sőt, szabadokká válnak arra is, hogy saját jogos szabadságukról is lemondjanak mások érdekében. Így válnak alkalmasakká arra, hogy másokat is önzetlenül szolgáljanak, gazdagítsanak. Mert a szabadság túlzásba vitele, vagyis a szabadosság a szeretet hiányára, az aggodalmaskodás pedig a hit hiányára mutat. Ajándékozzon meg bennünket mennyei édes Atyánk neki tetsző és mindenki számára felüdülést adó szabadsággal nemcsak a nyári hónapokban, hanem egész életünkben!

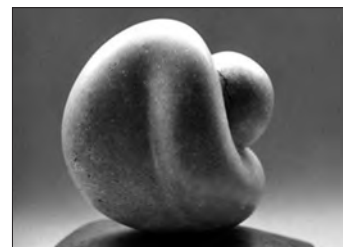

A szó súlya

„Van, akinek a fecsegése olyan, mint a tördöfés, a bölcsek nyelve pedig gyógyít” (Péld 12,18).

Mi, emberek sérülékenyek vagyunk. Egyszer fenn vagyunk – boldogok vagyunk, nem gyötör semmi, és olyan jól érezzük magunkat, hogy gyakran meg is feledkezünk Istenről és a vele szembeni hálaérzetről.

Máskor pedig lenn vagyunk – szenvedünk a szorongás, a reménytelenség érzésétől, kevesebbnek érezzük

magunkat, és ilyenkor – köszönhetően ezeknek a negatívumoknak – éppen ellenkező irányba indulunk el: a Megváltónkhoz menekülünk. Sok eszköz van, amely onnan fentről „megpróbál” minket, de semmi sem történik ok nélkül.

Az Isten szeretete végtelen. Ha viszont ezt meg szeretnénk neki köszönni, engedni kell magunkat vezetni általa. Az egyik ilyen lehetőség bizonyos engedelmesség felebarátaink iránt. Leggyakoribb fegyverünk a szó. A szó, amely a hüvelyben nyugvó kard formájában nem okoz kárt, de előrántva visszavonhatatlanul képes megsebezni. Ezért őrizzük a szánk ajtaját, és a kulcsát bízunk rá a mi Urunkra, hogy a világon kevesebb villogás és a szeretetnek több megnyilvánulása legyen!

Dobai Sándor

Jana Horovčáková

IMÁDSÁG ÖNMAĞUNKÉRT

Add vissza a lelkünket!
Add vissza szennyből, piszokból!
Add vissza...
Mi már nem érzük el,
Olyan messzire dobtuk el –
magunktól.

Csudák a nem evangéliumi tradícióban

Mivel az Úr Jézus nem írt le semmit, életéről és tevékenységéről nincs úgy-mond első kézből információnk. Amivel rendelkezünk, az a későbbi tradíció bizonyossága.

A levelek és Az apostolok cselekedetei

Pál apostol viszont beszél saját hatalmas cselekedeteiről. „Apostolságom ismertető-jegei a teljes állhatatosságban, a jelekben, csodákban és isteni erőben nyilvánultak meg közöttetek” (2Kor 12,12). Később a Római levélben ezt írja: „...semmi olyanról nem mernék beszélni, amit nem Krisztus tett általam a pogányok megtéréséért szóval és tettel, jelek és csodák erejével, a Lélek ereje által...” (Róma 15,18–19a).

A Lélek ajándékai közt (1Kor 12) Pál felsorolja a gyógyítást, a csodatételt, és hasonló jelenségekről beszél a galáciai gyülekezetekkel kapcsolatban is (Gal 3, 5). Ráadásul az ApCsel-ben másodlagos bizonyosság is van, ahol pl. a liztrai sánta meggyógyításáról (14,8–10), Eutikhosz feltámasztásáról (20,7–12) vagy Publiusz apja meggyógyításáról (28,8) olvashatunk.

A rabbinikus és pogány tradíció

Az időszámításunk fordulóján dokumentált gyógyítások nem szűkülnek le az őskeresztyénségre. Gazdag a Jézus korabeli zsidó bizonyosság is. Az egyik legismertebb történet Johanan ben Zakkaj rabbi fia Hanina ben Dosa rabbi általi meggyógyításáról szól. Mindkét rabbi Palesztinában élt Kr. u. 70 körül, tehát szinte kortársai voltak Jézusnak.

„És újra megtörtént, hogy Hanina ben Dosa rabbi a törvényt tanulmányozta Jo-

hanan ben Zakkaj rabbival. És Ben Zakkaj rabbi fia beteg volt. Ezért Johanan ben Zakkaj ezt mondta neki: Hanina, a fi-am kegyelemért imádkozik, hogy élhes-sen. Erre Hanina fejté a térdei közé tette (a vágyódó imádkozás pozitúrája), kegyelemért imádkozott számára, és életben maradt. Ekkor ben Zakkaj rabbi ezt mondta: Ha ben Zakkaj helyezte volna egész nap a fejét a térdei közé, senki még csak észre se vette volna. Erre azt mondta a felesége: Hanina akkor nagyobb, mint te? Így válaszolt neki: Nem, Hanina olyan, mint egy szolga a király előtt, míg én olyan vagyok, mint egy herceg a király előtt.”

Ha Palesztina felől Európába közelítünk, említésre érdemesek az ógörög Epidaurosban, Aszklépiosz temploma hat oszlopán feltárt feliratok. Nem kétséges,

Aszklépiosz temploma Epidaurosban

hogy az akkori világ minden sarkából érkeztek ide zarándokok: a gyógyulás csodájában reménykedtek. A bibliai híradás ebben a tekintetben a gazdag és elágazó hagyomány világába lép be. Némely felirat abszurd: pl. egy asszony öt évig tartott

Az ÚR színe előtt

Drága Uram, miért vagy csendben, miért hallgatsz? Azért köszönöm neked, hogy megpróbálsz engem. Mindig Téged kell dicsérni, a Te akaratod legyen meg, ne az enyém. Most azonban szavadba kapaszkodom, melyet hívő szívemben érzek: Ha valaki szeret engem, meg fogja tartani szavaimat, Atyám szeretni fogja őt, és hozzá megyünk, nála fogunk lakni. Drága Uram, köszönöm a jóságodat. Uram, a Te akaratod történjék meg, ne az enyém, mert nem a magamé vagyok, hanem mindenben Tehozzád tartozom. **Ámen.**

Magdeburgi Mechthild

terhességéről, aki azután négyéves gyermeket szült. Mások inkább valószínűbbek: a mindkét lábára béna Démoszthenész Epidaurosban álmot látott: isten kijelentette neki, hogy ha négy hónapot a szentélyben tölt, meggyógyul; és Démoszthenész négy hónap után mankók nélkül tért haza.

És még két nem bibliai forrást kell megemlíteni, melyek Jézus Krisztus csodáiról szólnak. Az egyik Josephus Flavius *A zsidó háború* című munkájának szláv változata (az inkriminált hely azonban középkori betoldásnak tűnik, ezért kétséges a hitelessége).

Sokkal megbízhatóbb a rabbinikus tradícióból az ún. *Tractate Sanhedrin*, melyből megtudhatjuk: „A páska előestéjén, amikor elfogták a názareti Jézust, egy herold ment előtte, aki ezt mondta: A názareti Jézus megy, hogy megkövezzék, mivel varázsolt, csalt és Izráelt letéřitette az igaz útról. Bárki, aki ismeri Őt és a védelmére kelne, megteheti. De azért, mert nem találtak senkit, a páska előestéjén felakasztották.”

Ezt az adatot sokan független forrásnak tekintik, mivel az első keresztyének Mesterük természetfeletti képességeiről sosem úgy beszéltek mint „varázslásról”. Ezért ezt az adatot a visszaemlékezés egy fajtájának lehet tartani a Jézus ellen ellenségei által emelt vádra, amely szerint hatalma onnan származik, hogy összefogott Belzebubbal (Mk 3,22). Ha így van, akkor ez egy ritka irat arról, hogy a zsidó tradíció – még ha nem akarva és különös módon is – alátámasztotta az evangéliumok állítását, hogy az Úr Jézus exorcizmust végzett. De inkább nézzük meg magukat az evangéliumokat, és azt vizsgáljuk, miként adtak az ő szerzőik bizonyosságot Jézus természetfeletti (csodatevő) tevékenységéről, illetve milyen üzenetet hagytak a ma élő ember hite számára!

Ifj. Ján Semjan

Az I. világháború végén magyar katonák elkezdtek építeni egy kápolnát az olaszországi Doberdo del Lago-hoz tartozó Visintini faluban. A befejezetlen kápolna a közelmúltig elhanyagolt állapotban leledzett. 2008 októberében azonban a Széchenyi Tudományos Társaságnak köszönhetően megkezdődtek rajta a felújítási és újjáépítési munkálatok. Az Újfehértó Városért Alapítvány is segített, amely így is tisztelgett a város huszonhét doberdói hősi halottja előtt. A közeljövőben a Cappella Ungherese környezete is megújul majd: nemzetközi összefogással kialakítanak ott egy háborús emlékeket őrző múzeumot, illetve egy szabadtéri kiállítást. A május 29-i hősök napja alkalmával megtörtént a kápolna ünnepélyes ökumenikus felszentelése, amely az elképzelések szerint nemzeti emlékhelyként egyben a béke európai szimbólumaként is szolgálni fog. Az eseményen részt vett és beszédet mondott Sólyom László köztársasági elnök is. A református egyház részéről egyházunk tiszteletbeli püspöke áldotta meg a kápolnát. Az alábbiakban ott elhangzott beszédét közöljük. (A szerkesztőség)

Hölgyeim és Uraim, Testvéreim, Tisztelt emlékező Gyülekezet!

A történelemben megszámlálhatatlanul sok kisebb-nagyobb véres háború játszódott le. A kezdeti helyi jellegűek az idők folyamán egyre terebélyesedtek, és mind nagyobb áldozatot követeltek. A véres 20. században már világháborúkról kell beszélnünk. Tulajdonképpen mindegyikük terület-, vagyoni- és hatalommegosztás, illetve -felosztás jegyében zajlott le egyre embertelenebb, pusztítóbb formában, borzalmas mértékű áldozatokat követelve.

Zseniális stratégiákat követve, parancsszóra gyilkolva tíz-, talán százmilliók vére folyt ki, és milliók maradtak csonkán. Itt, ezekben a völgyekben (Isonzó és Doberdó környékén) a hivatalos adatok szerint a magyar hősi halottak száma: százezer. Ez egyben azt jelenti, hogy százezerrel kevesebb házasság, több százezerrel kisebb szaporulat, kevesebb gyermek – ez is a következmények közé sorolandó. A második

LEGYEN A BÉKE EURÓPAI JELKÉPE! Elesett apákra és gyermektelen ifjakra emlékeztek

világháború az áldozatok sokszorosát követelte. Jó, hogy még létezőnk!

Ezen a helyen megállva rájuk gondolunk, és tisztelettel adózunk az áldozatul esett hősök emlékének. Gondolunk az elesett apákra és az apaság páratlan érzésétől haláluk által végleg megfosztott ifjakra.

Azzal a magasztos érzéssel, közös, tiszta szándékkal újítottuk fel ezt a kápolnát, a Cappella Ungherese-t, hogy legyen az az egykor egymás ellen uszít-

A méltóképpen felújított doberdói magyar kápolna

tott népek, nemzetek megbékélésének, emlékezésének zárandokhelye. Legyen örök mementója annak, hogy: „...az Élet él és élni akar”.

Most szeretném felolvasni **Varga Zoltán**nak az elmúlt hajnalban született versét, amely nemcsak az egykori véres valóságot idézi fel, hanem a jövő reményét is hirdeti:

*Üdvözetnek kell jönni,
mert jöhet az egy új Világra,
Ahol már nem hajtjuk lelkeink
bamba, bús, vér-igába,
Mert egyformák vagyunk mindahány;
szolgák csillag-ég alatt,
Vélt sérelmünk sár-lövészárkok
holt-nyirkában maradt.*

*Most a nap sugarát nézzük,
óvjuk a fény-Európát,
Szabad szeretet-hazákban,
elvetve mind az ősi dogmát,
A hős-háborúkat, halkan
s törékenyen váltja béke,
Bömbölgjön minden orgona
hozsannát a boldog égre.*

*Lássunk mindent, hirdessük:
az Úristen őríz minket,
Ledobtuk mára már mind,
hőseink is a véres inget,*

*Üdvözetnek kell jönni,
mert jöhet az egy új Világra,
Kápolnák, templomok örök
oltára a béke álma!*

Csendesedjünk hát el, és kérjünk áldást rá: Felséges Isten, mindenható Úr, teremő Atyánk! Az elmúlás és emlékezés hangjának szorongató érzése „*ja-jong, busong a tájon*”, és bennünk is, akik idesereglettünk. Vannak, akik a hősi halottak kései utódaként jelentek meg itt, és vannak, akik tiszta emberségből jöttek, hogy őszintén bánattal és bűnbánással adózzanak az eltiport életek emlékének.

Azért vagyunk itt, Urunk, hogy oldozz fel, szentelj meg bennünket, e hajlékot, az emlékezés helyét, és azokat, akik majd eljönnek ide. Azonos tisztelettel adózva a hősi halált haltak emlékének és baráti jobbot nyújtva egymásnak, áldásodat kérjük az egymással szomszédságban élő népekre és nemzetekre. Tedd, hogy ne csupán a halottak fájdalmas emléke kössön össze bennünket, hanem egyszer s mindenkorra a megbékélés jövőt építő szent reménye is.

Sólyom László beszéde közben

Segíts Istenünk, hogy így legyen! Egyedül Tiéd a dicsőség! Az Atyának, a Fiúnak és Szentléleknek nevében megáldom e kápolnát, e gyülekezetet... Isten óvjon mindnyájunkat! **Ámen.**

Erdélyi Géza

(Elhangzott 2009. május 29-én a doberdói magyar kápolna felszentelésekor.)

Északi testvérgyülekezetünkkel ismerkedtünk

Nem csak liberális, keresztyén Hollandia is létezik

A Hollandiában, azon belül is Woudenbergben található egyik református gyülekezet, név szerint a Hermvorde Gemeente 2008 január-jától testvérgyülekezete a Felsőpatonyi Református Egyház-köztségnek.

Ennek értelmében kapott gyülekezetünk meghívást idén tavasszal a több ezer tagot számláló közösségbe, amely meghívással jelen esetben négyen éltünk: **Horváth Andrea** másodgondnok és férje, **Horváth István**, **Sídó Tivadar** presbiter-polgármester és jelen sorok írója.

A megérkezésünket követő napon az ottani gyülekezet két lelkészével, presbitériumával kétórás tárgyalás során megbeszéltük a két gyülekezet baráti kapcsolatának mibenlétét, és lefektettük a jövőre irányuló közös terveinket, majd megtekintettük a gyülekezeti házat, hogy némi képet kaphassunk a gyülekezet működéséről.

Vendéglátóink szombaton egy sajtómúzeumba vezettek el bennünket, az eset pedig a hangulatfényben úszó ap-

énekesekkel való együtténeklésre egy szimfonikus zenekar kíséretében. S a hollandokról tudni kell, hogy szeretnek és tudnak is énekelni. Ezért amikor nyolcszáz ember torkából felcsendült a *Dicsérd az Urat* kezdetű ének vagy a feketéktől származó spirituálék, akkor kezdtünk erősen libabőrösek lenni...

Felemelő volt a vasárnapi ünnepnap közös eltöltése is. Mivel a gyülekezet egy istentiszteletre nem fér be a templomba – Hollandia számos közösségéhez hasonlóan –, vasárnaponként délelőtt és délután is két-két istentisztelet van. A második istentiszteleten – egy korábbi felkérésnek eleget téve – jómagam hirdethettem Isten igéjét több mint hétszáz ember előtt. Körülbelül ugyanennyien vettek részt az első, valamint ennél kicsivel kevesebben a két délutáni istentiszteleten is.

Hétfőn délelőtt Európa második legnagyobb virágparkját volt alkalmunk megtekinteni az Északi-tenger mellett, amely a kora tavaszi időjárás ellenére is pazar látványt nyújtott! S nem maradt ki a programból egy igazi szélmalom megtekintése sem. Ezt követően felke-

Az egyházunk életéről tartott beszámolót hallgató holland vendéglátók

peldoorni nagytemplomban megszervezett koncert tette felejthetlenné, ahol meghallgathattuk Hollandia egyik méltán híres zongoraművészenek, Jan Vaynenek a zongorajátékát, improvizációit. Amikor a közeli parkolóház megtelt, éreztük, hogy itt nem akármilyen készül. A keresztyén éneklést és orgonajátékot különösen nagy becsben tartó reformátusok arrafelé nem hagyják a véletlenre, amit nem muszáj. A koncert egy előre kidolgozott programjának egynéhány pontján „samenzang” (közös, közösségi ének) címen lehetőséget adtak a fellépő

restük a sajtóságos hangulatot árasztó tengerparti Katwijk városát, ahol az ingyencsek a halkóstolót sem hagyták ki.

Hétfő este a gyülekezeti ház egyik kistermében tarthattam egy képes prezentációt, melynek során bemutattam egyházunk felépítését, ezen belül pedig a felsőpatonyi gyülekezet életét és munkáját próbáltam közel vinni a mintegy negyvenöt hallgatóhoz. Az előadást követően – a hollandok életéből kimaradhatatlan kávézás mellett – testvéri hangulatban folyt tovább az éneklés, beszélgetés.

Nyilvánvaló, hogy Hollandia az utóbbi évtizedekben táptalaja lett sok szabad gondolat és cselekedet megvalósulásának, mégsem lehet feketén-fehéren kijelenteni, hogy ezért az összes holland vagy az összes gyülekezet liberális. Ahhoz, hogy picivel jobban beleláthassunk a magyar református gyülekezeteinkkel az egész Kárpát-medencében több száz éve szoros kapcsolatot ápoló északi keresztyén testvérek életébe, adalékképpen és érdekességképpen mondom el, hogy a szabadosságról Európa-szerte híres Amsterdam például „nem Hollandia” a hollandok szerint, hanem a holland értékeket és hagyományokat egyre kevésbé őrző világváros, melynek képét nem érdemes összehasonlítani az átlagos holland falvak képével.

Azt, hogy egy keresztyén gyülekezetben hogyan és mennyire komolyan és biblikusán (!) folyik a munka, az evangéliumi szellemben való nevelés, nagyon jól mutatja, hogy egy hétköznapi este (jelen esetben hétfőn) több mint kétszáz gyülekezeti tag vett részt valamilyen alkalmon a gyülekezeti ház különböző termeiben. A kisebb foci-pálya méretű nagyteremben a vegyes énekkar próbált, a mellettünk lévő teremben az idősebb férfiak tartottak egy presbiter vezetésével bibliaórát, a gyülekezet könyvtárában a fiatalok éppen egy tábor előkészítésén dolgoztak, miközben több mint negyvenen éppen egy szlovákiai kis magyar gyülekezet életére, ránk voltak kíváncsiak...

A kapcsolatfelvétel mögött, ami mindkét részről őszinte szándékkal született meg, nem kevés „munka” húzódik meg. Hisszük, hogy mindez sem nem öncélú, sem nem hiábavaló! Minden lehetőség, közös alkalom dolgában, amely a két gyülekezet között a továbbiakban létrejöhet, a gyülekezetek vezetőségei döntenek, hiszen ez közösségi ügy és kapcsolat. Jövőre nálunk szeretnénk egy angol–német nyelvű (vagy kézzel-lábbal mutogatós) sátortábort rendezni, aminek máris folynak az előkészületei.

Reméljük, hogy a létrejött kapcsolat hasznára lesz az itteni közösségünknek is, és például a fiatalok nyelvtanulása vagy a baráti kapcsolatok szövögetése által elősegíti egymás kultúrájának jobb megismerését és a református, keresztyén öntudat megtartását és megerősödését is.

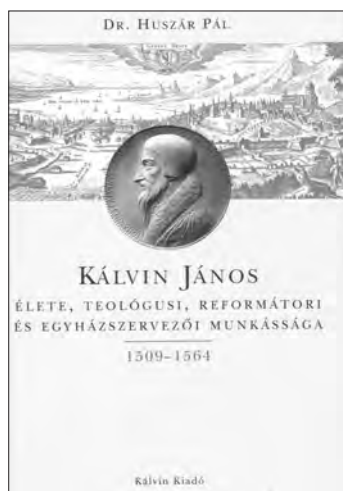
Vámos Béla

Nem klasszikus életrajzként született meg az az újabb Kálvin-monográfia, aminek megírására a Magyarországi Református Egyház által létrehozott Kálvin János Emlékbizottság könyvkiadói programja keretében kapott megbízást **Huszár Pál** egyetemi oktató, egyház- és kultúrtörténész (újabban az egyház főgondnoka).

A *Kálvin János élete, teológusi, reformátori és egyházszerzői munkássága (1509–1564)* című majdani olvasónak máris eligazításul szolgál arra nézve, mit is találhat a kötet oldalain. A szerző nem kívánt élni a kronológiai sorrend kínálta csábítással, inkább tematikus fejezetek kidolgozásával igyekezett egységbe fűzni reformátorunk életének sarkalatos pontjait, tevékenységének sarokköveit és gondolati rendszerének legfontosabb elemeit. Nem riad vissza az életmű sokak (főleg Kálvin ellenzői) által vitatott kérdéseinek bemutatásától sem. Így külön fejezetet szentel a predestináció tanának (a legvitatottabb kálvini tétel), Kálvinnak a Szervét Mihály perében játszott szerepének, akár csak fő művének, az Institutióknak.

Kálvin János élete... munkássága

Meglátása szerint nemzetünk megmaradása szempontjából is különösen fontos volt Kálvin hatása (Illyés Gyula után szabadon: nem lenne olyan-ami-

ilyen magyarság, ha nincs Kálvin!), ezért Bocskai Istvánra és Bethlen Gáborra, a 17. századi magyar politika két legnagyobb alakjára gyakorolt lelki-szemlelmi hatását is görcső alá veszi. Reformátorunk természetesen a később-

bi korokra is nagy hatást gyakorolt, minek egyik bizonyítéka: „...a mi kis magyar hazánkban, itt, a Kárpátok által körülölelt területen található a legtöbb Kálvin-szobor – a református gyülekezeti termeket díszítő Kálvin-képekről nem is szólva –, itt a legtöbb Kálvin tér, Kálvin utca. Egyetlen más országban sincs belőlük annyi, mint nálunk.” Ugyancsak ebbe a témakörbe vág az a fejezet, amely Kálvinnak a magyar nyelvű szépirodalomban való megjelenését mutatja be.

Huszár Pál alapvetően Kálvin műveire, illetve kortársai róla szóló feljegyzéseire támaszkodik; megvallottan a Béza Tódor által írott Kálvin-életrajzt tartja a leghitelesebbnek. Ebben a vonatkozásban új elemek felbukkanása kevésbé várható el a könyvtől, viszont erénye, hogy a kérelhetetlenül következetes, önigényes, kitűnő vitakészségű, céltudatos, nagy kisugárzó erejű, zárkózott, alázatos stb. jelzőkkel illethető Kálvin (magán)életének eseményeit egyház-, illetve kortörténeti háttérbe ágyazva világítja meg.

A. Kis Béla

(Kálvin Kiadó, Budapest 2009)

Példázatos szavak – életes példák

„A szó veszélyes fegyver; s van, aki fegyvertelen” – szöveg a hetvenes években megszületett sláger. A recenziált könyv kapcsán csak az állítás első része igaz, mert a szerző, **Fekete Károly**, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Gyakorlati Teológiai Tanszékének vezetője igencsak fel van vértezve. Van mondanivalója, és a szavakat úgy rakja egymás mellé, hogy kétélű kardként hassanak, legyen lüktetésük.

Igemagyarázataiban szépen kiütözkönek a kulcsszavak, -mondatok. Bár az egyén felelősségére helyezi a hangsúlyt, az egyház vállára is kellő terhet rak – vigyázva, óvatosan, féltőn, előremutatva. Inti, hogy a győzedelmes élet felmutatását ne mulassza el, hogy lustasága vagy a „fő vallásosak, a hivatásos hívők savanyúsága” nehogy azt eredményezze, hogy „lassan elveszti híveit és kincseit”. A szerző magyarázatai rendkívül létszerűek, a diktatúrából való szabadulás után két évtizeddel arra figyelmeztet, hogy cseberből vederbe kerültünk: „Vakmerő elszakadásra ingerlő világban élünk: ez az igazán félelmetes diktatúra...” És arról a „terepről”, ahol az egyháznak élnie és hatnia kell, nagyfokú gyakorlati tapasztalattal és éleslátással az alábbi leírást adja: „Körbe va-

gyunk véve olyan emberekkel, akiknek mindeddig sikerült szemlélődőknek maradniuk, akik lelkes szimpatizánsok, jó adakozók, betévedők, hagyományörzők,

az új körülményeken felháborodók, de érzéketlenek, részvéttelenek a Jézus Krisztus szerinti élet követelményei iránt.”

De megoldást is kínál: bátor elszakadást önmagunk akarától, hamisított látszatvilágától, mivel: „Isten bennünket Krisztust szemlélőkből Krisztust szemléltetőkké akar tenni.”

–akb–

(Kálvin Kiadó, Budapest 2008)

Feladvány

Melyik együttes énekelte a recenzióban közölt sláger?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **szzeptember 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapra vagy emailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

A májusi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik úgy tudják, hogy Kálvint Genfben, jeltelen sírba temették el.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Zsinati Elnökség jóvoltából – jutalomban, mégpedig: **Csatlós István** (Bés), **Halgas Ildikó** (Kulcsod) és **Kovács Livia** (Torna). Mindhárman Szathmáry Sándor *Élő víznek folyamai* című igehirdetés-kötetét kapják.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

A pünkösti ünnepek követő hét vasárnapja az úgynevezett Szentháromság-vasárnap, mellyel az egyház ünneptelen félvé veszi kezdetét. De ez egyáltalán nem azt jelenti, hogy adventig nem kellene vasárnaponként templomba járni, hiszen a legnagyobb ünnepünk továbbra is a vasárnap marad. A Szentháromság vasárnapja elnevezés inkább azt jelzi, hogy a megélt félév nagy ünnepei lehetőséget adtak arra, hogy Isten lényét több oldalról is megismerjük, az ismereteket pedig továbbra is alkalmazzuk.

Ami az énekeket illeti, a református Énekeskönyvből lehetőségünk van az egyes ünnepeinkhez illő énekeket választani. Így tehetünk az említett Szentháromság vasárnapján is például az ajánlott 241. énekkel: „Szent vagy örök-ké, Atya Úristen... Szent a mi Urunk, Úr Jézus Krisztus... Szent a Szentlélek... Szentség, dicsőség, légyen tisztesség A Szentháromságnak...”

Talán nem is tudatosítjuk, de nagyon fontos át gondolni és elmélyedni abban, hogy Istent három személyben ismerhetjük meg. Ez ugyan száraz teológiai tannak tűnik, de ha a gyakorlatban alkalmazzuk, bizonyára gazdagodhatunk általa. Isten három személyben való ismerete segít abban, hogy önmagunkat is jobban megismerjük, hiszen Isten az

Szentháromság vasárnapja után

embert a maga képmására teremtette, tehát magunkban is felfedezhetjük a Szentháromság képét: nem vagyunk csupán hús-vér test, hanem egyben gondolkozó szellem és élő lélek is. Ha tehát csak az egyik emberi részünkkel törődünk, bizony nem élhetünk teljes, boldog életet...

Ezt pedig a mi éneklésünkre is rávevhetjük, sőt maga az éneklés segíthet jobban megérteni ezt a teológiai tant. Hiszen egy ének is több elemből áll össze. Az ének akkor egész és teljes, ha van értelmes és érthető szövege, dallama, ritmusa; továbbá ha van, aki énekl, sőt hallgatja, és nem utolsósorban, ha

mindehhez hangszeres kíséretet is kap. Ha egy jól ismert éneknek elmondjuk a szövegét, bizonyára azonnal fülünkben cseng a dallama is, sőt csupán a ritmus

eltapsolása nyomán is – bár nem mindig könnyen, de – ráismerhetünk. Ilyen az Isten megismerése is: sokféleképpen lehetséges időben és térben, csendben vagy zajban, harmonikus körülmények között vagy éppen bajban és veszélyben, békében és háborúban, gazdagságban vagy nyomorban, gyermeki hittel vagy tudós kutatás által. Hitvalló énekeinknek ennyire tág a repertoárja, ezért is jó, ha minél több énekkel ismerkedünk meg, hogy hitbeli látásunk szélesedjék.

De ezeket az énekeinket nem elég el-énekelni, vagy hangszeren eljátszani a dallamukat. Igyekeznünk kell megérteni és életünkre alkalmazni őket. Úgy kell őket elsajátítanunk, mintha mi lennénk a szerzőik; szívből kell énekelnünk őket. Ebben segít Isten Szentlelke, aki megújítja a régi énekeket is. Az ilyen lelki ének gyógyíthat, vigasztalhat, erősíthet, serkentheti örömlétet, taníthat és emlékeztethet Isten csodáira, és elvezethet a teljességre.

A legősibb énekeink – a százötven zsoltár – még az Ószövetség korából származnak. Ekkor még nem teljesedett be Isten üdvterve az ő Fiában, ezért nem is tartalmaznak közvetlenül Szentháromság-tanokat, jöllehet előszeretettel zengedeznek a Teremtőről, a bölcsességet adományozó Lélekről és a megszületendő messiási Királyról. Ezért ott, ahol megszokott a zsoltárolvasmány, ajánlatos utánuk elénekelni a Szentháromságot dicsőítő 178. énekünket, ahogy azt a külföldi protestáns testvéreink is gyakorolják: „Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és Szentlélek Istennek...”

Milyen énekeket válasszunk hát az elkövetkezendő időszakban az istentiszteleteinkre? Mindenképpen maradjunk annál, hogy az alapigéhez keressünk megfelelő tematikájú énekeket! Esetleg próbáljuk meg az ünneptelen félévben folyamatosan végigénekelni a leghosszabb zsoltárunkat, a 119.-et, melynek összesen nyolcvannyal versszaka van (tematikáit nézve négy versenként van taglalva, így összesen huszonkét egységet képez). Ebben az évben Szentháromság vasárnapjától adventig huszonnégy vasárnapunk van, adott esetben szépen beilleszthetnénk ide.

Süll Tamás

Egyházzenei rendezvények

A kántorképző záró istentisztelete

Időpont: **2009. július 19.**

Helyszín: Alistál, református templom

Kezdesi időpont: 15 óra

Ifjúsági kórustábor

Időpont: **2009. augusztus 18–22.**

Helyszín: Sztracena (Szlovák Parádicsom)

Tábordíj: teljes ellátással 55 euró

Jelentkezési határidő: **2009. július 31.**

Minden énekelni szerető érdeklődőt szeretettel várunk!

Jelentkezés: refzene@refzene.sk

Barsi egyházmegye – kórustalálkozó

Időpont: **2009. augusztus 30.**

Helyszín: Nagyölvéd, református templom

Kezdesi időpont: 15 óra

Valamennyi zenei rendezvényről részletes információ található az egyházzenei internetes honlap *Aktuális* oldalán. További információval szolgál, a jelentkezéseket fogadja, az észrevételeket és hozzászólásokat várja **Süll Kinga** egyházzene-sz: **945 01 Komárom, Jókai utca 34. Mobil: 0915/737 801, e-mail: refzene@refzene.sk**

Egyházzenei internetes honlap: **www.refzene.sk**

Ha a gyülekezetek egyházzenei alkalmat szerveznek s ezt szívesen közzétennék az egyházzenei internetes honlapon, kérjük, jelezzék a fenti címen.

ELMÉLET ÉS GYAKORLAT EGYIDEJŰSÉGE

Kálvin időszerűsége a 21. században

Szeretném előrebocsátani, hogy az alábbi írásban foglaltak – minden szándékom ellenére – bizonyos mértékig szubjektívek lesznek. Szögezzük le az elején: a teljes kálvini tanítás időszerű marad a 21. században is, nem csupán némely tanítása. Teológiai szempontból azt is bátorkodom megállapítani, hogy az ötszáz éve, 1509. július 10-én született Kálvin valóban időszerű, a kálvinizmus azonban kevésbé az.

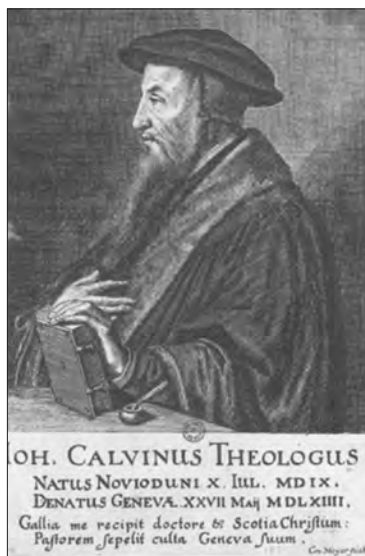
Nem tartom feladatommak a teljes kálvini tanítás ismertetését, elemzését s időszerűségének indoklását. Az adott keretben ez különben is lehetetlen lenne, egy ilyen vállalkozáshoz szemeszterekre lenne szükség. Az ember mai állapotát, általános helyzetét tekintve és boncolgatva, tapasztalataim felhasználásával, a jövőre nézve a következő vonatkozásokban szeretnék szólni Kálvin időszerűségéről: Kálvin alázata, illetve az alázat fokozódó hiánya és ennek következményei korunkban; a rend és a fegyelem kérdése Kálvinnál, illetve annak hiánya napjainkban (az egyházban); az erkölcs és a munkafegyelem kálvini értelmezése, illetve mai problémáink; az imádkozó Kálvin, illetve az imádkozás aktualitása, lehetőségeinek mélysége és távlatai; végezetül az exegéta Kálvin példája és az exegézis dimenziójának fontossága, szükséges volta a jelenben és a jövőben.

Kálvin alázatossága

Közismert tény, hogy Kálvin gondolkodását, sőt egész lényét az Isten dicsőségének hirdetése és szolgálata töltötte be és határozta meg. Erről tanúskodik jelmondata is: Soli Deo gloria! Minden szolgálatát ennek jegyében végezte. Ehhez azonban teljes és feltétel nélküli alázatra volt szükség. Szolgálatának nagysága alázatosságának mélységével mérhető. Ha az embernek e földi létben van valamilyen küldetése (márpedig hisszük, hogy van), akkor elsődrendű küldetése Teremtőjének sokszólamú és sokszínű dicsérete, magasztalása. Kálvin ebben a vonatkozásban nagyszerű és minden korban használható, követendő példát szolgáltatott. Számára semmi sem volt fontosabb az Isten dicsőségének hirdetésénél.

Vizsgáljuk meg, mi az általános helyzet ma, illetve mi várható a jövőben! Az ember önmaga dicsőségének keresése és szolgálata napjainkra soha nem látott méreteket öltött. Ez a jelenség természetesen egyenes összefüggésben lehet az Isten-hit fokozatos gyengülésével, az önmagát dicsőítő, önimádatában gögössé vált és

nemegyszer az alázatot teljességgel elvesztő gondolkodás(mód) elterjedésével. Az effajta gondolkodás történelmi egyházainkban is nyilvánvalóvá vált. Megnevezése különböző: mondják keresztyénység utáninak, bal-liberálisnak, szekularizáltaknak stb. Ezek a megjelölések a térségektől függetlenül az elidegenedés előrehaladott állapotát érzékeltetik, s főleg (bár nem csak) a nyugat-európai helyzetet tükrözik. Már ma is mennyire megtévesztő, félrevezető az alázat hiánya! S mennyire szükséges lesz a jövőben Kálvin kijózanító alázata! Az igéből fakadó azon felismerés, hogy minden érettünk van, amit az Atya Isten tesz, de ugyanakkor az Isten dicsőségéért kell történnie mindennek, amit az

ember tesz, tulajdonképpen arany szabály. Ez a dolgok igazi dialektikája. Azonban mégsem ennek megfelelően történnek a dolgok.

Rend és fegyelem

A harmadik évezred embere számára is van aktuális üzenete Kálvinnak, mégpedig a rend és a fegyelem – a rendezett és fegyelmezett életvitel – kérdésében is. Ne feltétlenül csak a túlnépesedés okozta egyre növekvő összevisszaságra, zürzavarra gondoljunk, hanem az Isten és az ember, az ember és az ember közötti disharmóniára, zavarra. Megbomlott a belső rend, és ez kihát az élet minden területére, az ember mindenfajta kapcsolatára. Ezt a belső bizonytalankodást és „rendtelenséget” három síkon, jobban mondva az életünket átfogó három nagy kapcsolatrendszerben érzékelhetjük leginkább, és pedig: az Istennel, egymással és a természettel való kapcsolatunkban.

Kálvin János az egyház meghatározásánál a következő három feltételt, illetve eseményt állítja előtérbe: az evangélium hirdetését és befogadását, a sákramentumokkal való élést és a fegyelem gyakorlását.

Ez utóbbit a *Református keresztyén kis káté* röviden így értelmezi: fegyelemre azért van szükség, hogy az egyházban rend legyen. Rend van? A fegyelmezést a közélet területére vonatkoztatva is érvényesnek és szükségesnek kell tartanunk. Arra a kérdésre, hogy milyen a mai életrend, a fegyelem, a válasz rövid. A mai ember élete elfogadhatatlanul rendetlen és fegyelmezetlen. Vészesen hiányzik belőle az önfegyelem és a fegyelmezés. Új századunknak sajnos minden esélye megvan arra, hogy a helyzet még kritikusabbá váljék. Dívik az istentelenség, folyik az egymás s a természet pusztítása, az ellenállhatatlannak tűnő bírvágy mértéktelen kielégítése. A valódi értékeket fegyelmezetten rendszerező, az önmagát következetesen fegyelmező Kálvinra a 21. századnak is nagy szüksége lesz.

A munkaerkölcs kérdése

A harmadik nagy terület, ahol Kálvin személye és tanítása eligazító, útjelző lehet az egyházon kívül is, az erkölcs, következképpen a munkaerkölcs kérdése. Amennyiben földünkön hat- vagy még több milliárdnyi ember nem éhezni, hanem élni akar, nélkülözhetetlen a szilárd erkölcs s a munkafegyelem.

Tekintsünk vissza egy pillanatra a múltba, Kálvin korára. Akadnak olyanok, akik azt állítják, hogy nem igazából Kálvin érdeme a 16. század végi és a 17. századi gazdasági fellendülés Genf városában és Franciaországban, hanem az 1535-ös genfi forradalom következménye. Ezt természetesen lehet vitatni. Azt azonban kevésbé, hogy Kálvin tanításának hatása és vonzereje a 17. századi Franciaországban és Svájcban az ő személyiségével kapcsolatos. Erről ír Alister E. McGrath *Kálvin* című munkájának 250–253. oldalain, *A kálvinizmus és a kapitalizmus: Franciaország esete* című fejezetben.

Ugyancsak ő fogalmazza meg azt is, hogy a protestáns országokat élénk fejlődés jellemezte, de még az olyan katolikus országokban is, mint Franciaország és Ausztria a protestánsok voltak az ipari fejlődés és a tőkenövekedés letéteményesei, sőt kimondottan a kálvinisták voltak a ka-
(Folytatás a 8. oldalon)

(Befejezés a 7. oldalról)

pitalizmus előmozdító. Van azonban más meggyőző példa is. A két Amerika közötti különbség (észak és dél): „*Ahol virágzott a kálvinizmus, ott virágzott a kapitalizmus is*” (253. o.). **Max Weber** szerint ez nem konklúzió, hanem előfeltevés. Mindazonáltal Kálvintól távol állt a munka demonizálása vagy az emberi személyiségnek olyan méretű leigázása és kiszolgáltatása a munka gyümölcse, a pénz hatalmának, mint például korunkban. A munka nála Istentől kapott lehetőség, ezért annak megfelelően kell végezni. „*Az élet megszentelődésének alappillére... a munka megszentelődése, és Kálvin követői ezt a védjegyet viselték*” (McGrath, 235. o.).

Imádkozás és exegetikai munka

A következőkben az általános érvényű kálvini tanításokról irányítsuk figyelmünket a református egyházi életre. Szeretném azonnal kiemelni az egyik fontos momentumot, közelebről Kálvin és a reformátusság nyitottságát a világra és a világ dolgaira, illetve a világért, az ember mindennapi életéért érzett felelősségét.

KÁLVIN ÉS A PÉNZÜGYEK

Sok kérdésben biblikus elméleti megalapozást adott

Kálvin János 1509-ben született a franciaországi Noyonban, azaz ebben az évben ünnepeljük születésének az ötszázadik évfordulóját. Bizonyára sok megemlékezés lesz reformátorunkról, melyeken megemlékeznek teológiai, prédikatori, politikai, jogászai munkásságáról, de nem valószínű, hogy a gazdasági és pénzügyi nézetéről sok szó esik majd. Pedig nem keveset köszönhet a gazdaságtan a reformátoroknak, elsősorban Kálvin Jánosnak.

Kálvinnak a hivatásról, a tőkegyarapodásról, a pénzről és a kamatról szóló megállapításai jelentős hatással voltak a korabeli gazdasági élet alakulására. Azt gondolná az ember, hogy a reformátoroknak kisebb gondjuk is nagyobb volt annál, mint hogy a pénzügyekkel foglalkozzanak. Meglepődhetnek sokan, hogy már a Kálvin által huszonhét évesen írt *Institutio* is foglalkozik a pénzügyekkel. Azonban ha a témával mélyebben kezdünk foglalkozni, magunk is tapasztalhatjuk, hogy a Bibliánk több helyütt is foglalkozik a gazdálkodás, a pénz, a kamat, a kölcsön témakörével.

Max Weber a protestantizmus történelmi szerepét vizsgálva arra a megállapítás-

ELMÉLET ÉS GYAKORLAT EGYIDEJŰSÉGE

Kálvin időszerűsége a 21. században

Aki valaha is olvasta Kálvin igehirdetéseit és exegetikai munkáit, kommentárjait, maga is meggyőződhetett róla, mennyire nyitott és mennyire konkrét a világ és az ember irányában. Mindig az adott gazdasági, szociális, politikai helyzetben élő konkrét embert vagy közösséget szólítja meg, tanácsolva és közben elemezve helyzetét. Kálvin „*az emberi létezés egészét az isteni megszentelődés és az emberi önátadás hatókörébe vonta*” (McGrath, 235. o.).

Talán nem túlzás azt mondani, hogy Kálvin és a 16–17. századi kálvinisták (kálvinizmus) szándéka a világ megismerése és megváltoztatása volt a Szentlélek ereje által, a megértett Ige alapján. Kálvin mindvégig következetesen ragaszkodott az elmélet és a gyakorlat egyidejű jelenlétéhez. Kálvinnak és követőinek világi cselekvési készsége egyértelműen teológiai indíttatású. Tegyük hozzá, hogy egyházi munkája és igeszolgálatára pedig valóban gyakorlati s konkrét jellegű volt.

Gyakorlatiasságának és hitépítő beszédeinek az alapja, az elmélyült exegetikai munka, a hit (antennája) és látó szem, valamint a bűnös ember helyzetének alapos elemzése és ismerete. E kettő nélkül a harmadik évezredben sem lesz lehetséges az időszerű hit-, egyház- és személyiség-építő igehirdetés és munkálkodás.

Továbbá igaz az is, hogy rendszeres imádkozás nélkül csenevésszé, erőtlenné válik és csődöt mond a keresztyén életfolytatás. Ezzel az imádkozó Kálvinra szeretném felhívni a figyelmet, és hibái ellenére példaként állítani őt az új évezred embere elé. Reformátorunk az imádkozást az Istennel való alázatos társalkodásként élte át napról napra. Ha az új évezred embere nem akarja végképp elveszíteni az őt magasba emelni képes dimenziót, a mélység dimenzióját, akkor imádkoznia kell rendszeresen, elmélyülten – Istenre és befelé figyelve.

Erdélyi Géza

munka Isten dicsőítésévé válik. Kálvin aktivitás-teológiája arra ösztönöz, hogy: „Dicsőítsd Istent szorgalmas munkáddal!”

Azt hirdette, hogy az ember munkára van teremtve. Nem tartotta Istennek tetsző magatartásnak, ha valaki feladva az eredeti hivatását, más területen kezdett dolgozni. Azt vallotta, hogy „*olyan... az élet, mint egy őrhely (statio), amelyre az Úr állított bennünket, s amelyben ki kell tartanunk, amíg Ő vissza nem hív... Minden ember életútja mintegy az Úr által rendelt órallomás, hogy élete folyamán ide-oda ne vándoroljon.*”

A munkát mint kötelességet írta elő, „*mindenki köteles dolgozni*”, mindenkinek joga is van a munkához. A jog gyakorolhatósága érdekében Kálvin új munkahelyeket hozott létre. Posztószövő üzemet nyitattott, s az aranyművességet és az óragyártást felújította és virágzóvá tette. Kálvin kárhoztatta a haszontalanokat, a semmittevőket, akik más veritékéből élnek, de maguk semmivel nem járulnak hozzá a közjóhoz. Tiltotta a koldulást, és a Biblia azon tanítását hangsúlyozta, hogy aki nem dolgozik, az ne is egyék.

Kálvin hivatásszemlélete a gazdasági fejlődésnek hatalmas ösztönzője lett. A kálvini aszkézis azzal, hogy egyrészt a fáradhatatlan munkálkodásra, másrészt a fogyasztás visszafogására ösztönzött, a tőkegyarapodás, a tőkefelhalmozás irányába hatott.

(Folytatás a 9. oldalon)

Kálvin gazdaságtikája

A meggazdagodás megítélésében Kálvin különbséget tett a „törvényes haszon” és az „igaztalan meggazdagodás” között. A törvényes haszon bizonyos foglalkozások természetes és szükséges következménye. Az igaztalan meggazdagodás pedig a felebarátunk rovására történő vagyonnövekedés. Isten a törvényes hasznot megengedi, hiszen Isten mint a világi javak tulajdonosa a javakat csak kölcsönadta az embereknek azért, hogy a felebarátaink javára sáfárkodjunk velük. Kálvin János önmagában a gazdagságot nem ítélte el, sőt azt mondta, hogy a gazdagság lehetőségét biztosít az adakozásra.

A tőkegyarapodás általános kérdésein túl Kálvin külön foglalkozik a pénz töként való működésének, funkcionálásának a kérdéseivel is. Kálvin idejében a katolikus egyház törvényei, hivatalos álláspontja szerint tilos volt a kamatszédés. Ezt még a 787. évi, második niceai zsinat mondta ki. Az 1179. évi lateráni zsinat döntése alapján kiközösítéssel és az egyházi temetés megtagadásával büntették az uszorosokat. Ezeket a törvényeket azonban rendszeresen kijátszották ők maguk is azzal, hogy a kamatot általában késedelmi kamatnak tüntették fel. Az egyház is gyakran vett fel kamatra pénzt, így maga is ellentmondásos helyzetbe került.

Kálvin gazdaságtikája feloldotta a gyakorlat és az elmélet közötti több évszázados konfliktust. Pénz- és kamatelméletét több levélben, magyarázatban is kifejtette. Először egy 1545-ben íródott levélben, majd az 1554-ben publikált, Mózes második, harmadik és ötödik könyvéhez írt kommentárjában. Az 1557-es, 15. zsoltárt magyarázó írásában, majd az 1565-ben megjelent, Ezékiel próféta szövegrészletéhez írott magyarázatában is foglalkozott a kérdéssel.

Kálvin feloldja a kamattilalmat, mert ha teljesen megtiltjuk a kamatszédést, akkor szorosabban kötjük meg a lelkiismeretet, mint azt maga Isten teszi. A kamatszédés jogosságát elismeri, és bizonyos kivételektől eltekintve engedélyezi is azt. Tehát Kálvin határozottan engedélyezi a kamatszédést, csak kivételesen tiltja azt meg. Cáfolja az addigi filozófiai és teológiai hagyományt, amely szerint a kamat idegen a Biblia szellemétől. Ugyanazokat a bibliai helyeket magyarázza, mint előtte mások, mégis teljesen más eredményre jut.

Kétféle kölcsönt különböztet meg: az egyik a *fogyasztási kölcsön*, a másik pedig a *produktív kölcsön*. Az előbbi új értéket nem hoz létre, nem képvisel termelőerőt;

a megélhetést, a megsegítést szolgálja, karitatív jellegű, kamatmentes kölcsön; míg az utóbbi új értéket hozhat létre, jogos érte a jutalmazás: a kamat. A produktív kölcsön vállalkozásra adott kölcsön, amellyel az adós nyereséghez juthat, ezért ez kamatozó kölcsön. Kálvin úgy gondolja, hogy a Szentírás csak fogyasztási kölcsönről beszél, hiszen a produktív kölcsön csak a későbbi századok terméke.

Ezek után érthető Kálvin magyarázata Lukács evangéliuma idevonatkozó részletéhez: „*Mert Krisztusnak közönségesen értelmezett nagyon világos mondása, hogy tudniillik: »...adatok kölcsönt, semmit érte nem várván« (Lk 6,35) hamisan volt ebben az értelemben elcsavarva...*

Krisztus szavai egyenlő értékűek azzal... hogy a szegényeknek előbb legyünk segítségükre, mint a gazdagoknak.” Krisztus ezen – a kamatot ellenzők által legtöbbször idézett – mondata viszont nem a kamatot teljes tilalmáról szól, hanem a szegények megsegítésére buzdít, a megélhetésre adott kölcsön elsődlegességére hívja fel a figyelmet (fogyasztási kölcsön). Ebben az esetben tényleg bűn lenne kamatot kérni, mivel az a méltányosság elméletével ütközne.

Kálvin szakít a pénz természetére vonatkozó eddigi állásponttal. Cáfolja azt az Arisztotelészre hivatkozó és az egész középkorban jellemző felfogást, hogy a pénznek nincs hozamképessége. Elvetette Aquinói Tamás azon dogmáját és a neki megfelelő joggyakorlatot is, mely a pénz improduktivitását állította. Kálvin a pénzt a kereskedő, a bankár szemszögéből és nem a fogyasztó szemszögéből vizsgálja, mint elődei. Kimutatja, hogy a pénznek a benne rejlő fémértéken túli értéke, hozama lehet, ha nem a ládafiában őrzik, hanem befektetik, forgatják, használják. A haszon nem a pénzből, hanem annak jövedelméből származik – mondja Kálvin.

A jelzalog intézményéről is a méltányosság elve szerint mondja el véleményét.

A katolikus egyház akkori felfogása szerint a jelzalogra való pénzkölcsönzés erényes és megengedett dolog volt. Viszont a pénz kölcsönzése, bármekkora használati díj, azaz kamat fejében, bűnös, illetve tiltott dolognak számított. Kálvin úgy gondolja, hogy a jelzalog és a kamat között nincs lényeges különbség, csupán az elnevezésekben. Márpedig nem az elnevezéseken múlik egy dolog erényes vagy bűnös volta, hanem a dolgok azok, amelyek szerint valamit meg kell ítélni. A jelzalog intézményéhez hasonlóan a kamatot is feloldotta az egyházi tilalom alól. De látja azt is, hogy milyen súlyos erkölcsi következményekkel járhat, ha teljesen szabadjára engedik a kamatot. Ahhoz, hogy a méltányosság elve érvényesüljön, a kamatszédésnél bizonyos megszorításokat fogalmaz meg (a kamat mértéke nem lehet öt százaléknál nagyobb).

Összefoglalás

Megállapíthatjuk, hogy Kálvin János feloldotta a kamattilalmat és meghirdette a kamatszédés szabadságát – a méltányosság és a szeretet törvényének figyelembevételével. Felismerte a megváltozott kor új gazdasági kihívásait. A Szentírásban az Isten üzenetét keresve meg tudta adni a gazdasági életben felmerült kérdésekre a spontán módon már kialakult válaszok elméleti megalapozását. Ezzel hozzájárult a kapitalista gazdaság kifejlődéséhez.

A kibontakozást – mint láttuk – gyakorlati intézkedéseivel is előmozdította. Genf felvirágoztatásához is hozzájárult azzal, hogy a kamatra kölcsönzést törvényesítette, a megfelelő kamatlábat megállapította. Ő maga is alapított egy keresztyén bankot, melynek a kamatból befolyt nyereségét nem öncélúan használta fel, hanem karitatív tevékenységekre fordította. Nem feledkezett meg a társadalom szegényebb rétegeiről. Egész élete során megpróbálta összehangolni a felebaráti szeretetet, a szolidaritást és a gazdasági növekedést. „*Megállás nélkül küzdött azért, hogy fenntartsa a gazdasági jólét és a társadalmi igazságosság közötti törekény egyensúlyt.*”

Úgy gondolom, hogy az ötszázadik, jubileumi évben nem feledkezhetünk meg Kálvinnak a fenti témában adott, bibliai alapokon nyugvó válaszairól, tanításairól, útmutatásairól.

Kis Csongor,
az MRE Zsinata Számvizsgáló
Bizottságának elnöke

Ujlaki Sándor Ungváron született 1882. június 12-én. Édesapja, Ujlaki József postai alkalmazottként egy Nagy-kövesdről származó iparos fiaként telepedett le Ungváron feleségével, az Abáról származó **Kiss Zsófiával**.

Ujlaki Sándor

Mindkét család a 19. század tipikus, polgárisodó, tanulni és gyarapodni vágyó rétegéből származott. Mindennek bizonyítéka a családokból kikerült tanult, felvilágosodott emberek egész sora, a számtalan ügyvéd, tanító, lelkipásztor és hivatalnok. Természetes volt tehát, hogy az Ujlaki gyermekek is a vidék legvonzóbb és legismertebb református iskolaközpontjába, Sárospatakra kerültek. Ujlaki Sándor is itt végezte gimnáziumi, majd teológiai tanulmányait. Testvérbátyja, **Ujlaki József** is itt diákoskodott, s miután tanító lett, haláláig Bajánházán tanított. Öccse, **Ujlaki Ferenc** szintén itt tanult, később az amerikai református egyház ismert személyiségévé vált: 1944-től 1957-ig az Amerikai Magyar Református Egyesület elnöke volt. A pataki diákok híresek voltak arról, hogy a kollégium szellemisége vezérelte őket egész életükben. Ezt az örökséget a fiatalabb generációk számára is igyekeztek átadni, akik pedig a „nagy öregekhez” mindig is méltó megbecsüléssel viszonyultak.

Ujlaki Sándort életében sajnos egymás után érték a történelmi megpróbáltatások: kezdve Trianonnal, majd reformátusságunknak az új körülmények közepette történő újrászervezésével az első Csehszlovák Köztársaság alatt, később a fellélegzést nyújtó, ám sajnálatos módon háborúba torkolló 1940-es évekkel. Erről azonban majd később.

A teológia elvégzése után Ujlaki Sándor visszatér Ungba, ahol rövid segédlelkészi szolgálat után 1908-ban megváltástják az elhunyt **Hegedűs Soma**

A PRÓBÁKBAN MINDIG HELYTÁLLT

Ötven éve hunyt el Ujlaki Sándor ungi esperes

megüresedett helyére Bajánházára, ahol testvére, József a helybeli tanító. Az akkori körülmények a bajánházai református eklézsiában nyomon követhetők a **Haraszty Károly** szerkesztette *Adalékok az Ungi Református Egyházmegye történetéhez* című munkájában, aminek Bajánházára vonatkozó részét Ujlaki Sándor írta meg. Gyülekezete nem volt gazdag soha. A község lakossága háromfelekezeti volt, azonban csak a reformátusság szerveződött anyaegyházává. Mint leányegyház idetartozott a szomszédos Magasrév is. A régi, szalmatető parókia mellett a templom is

Az 1912-ben épült parókia épülete

paticsfalú, fatornyú, szerény építmény volt. A megválasztott lelkész mindennek ellenére nagy buzgósággal kezdte el a szolgálatot.

A régi templom előtt Szalay György kurátorral

A gyülekezet szerény körülményei dacára már az első világháború előtt elhatározták, hogy új parókiát és templomot építenek. Az abban az időben modernnek mondható parókia 1912-re készült el, a templom felépítése azonban a világháború kitörésével lehetetlenné vált, pedig ehhez már a kőanyag egy részét is beszerezték.

Abban az időben szinte magától értetődőnek számított, hogy a falu közösségi életében meghatározó szerepet vállalt a helyi értelmiség. Bajánházán ennek az irányítását nagy odaadással vállalta a helyi földbirtokos, Ungvár város polgármestere, **Berzeviczy István**, aki bár katolikus vallású volt, az ökumené szellemét már akkor alkalmazva a magyarságot tartotta elsőbrendűnek a felekezeti hovatartozásnál, és ezt ápolva szoros együttműködött az Ujlaki testvérekkel: a helyi tanítóval és lelkésszel.

Utóbbi a mindent tönkretévő világháború vége felé, 1917-ben megnősül,

feleségül veszi Berzeviczy István legfiatalabb leányát, a budapesti tanárképző főiskola friss végzősét, **Berzeviczy Borbálát**, aki így papné lett és természetesen református. Nem is akármilyen, mert minden tudását felhasználva szervezi a falu gyülekezeti és kulturális életét. Református leányegyletet alapít, kultúrversorokat tanít be, énekkart szervez,

műkedvelőkkel színdarabokat taníttat be. Ez a Trianon által megszáditott időben nagyban enyhítette az asszimilációs törekvéseket, és megtartotta a magyar reformátusságot a lassan kétnyelvűvé erőszakolt faluban.

Ennek a korszaknak (az első Csehszlovák Köztársaság fennállásának) a végén újra napirendre kerül az új templom felépítésének gondolata, amit nagy erőfeszítésekkel és a hívek áldozatkészségével 1936-ban sikerül megvalósítani. Az év tavaszán le-

bontják a fatemplomot és a haranglábát, majd a tél beállta előtt elkészül a gyönyörű, építészeti stílusában érdekes megoldású kis templom.

Amint ismeretes, az 1938-ban meghozott első bécsi döntés alapján a Felvidék egy része a Magyar Királyság részévé válik, Bajánháza azonban Szlovákiában (*Folytatás a 11. oldalon*)

A PRÓBÁKBAN MINDIG HELYTÁLLT

Ötven éve hunyt el Ujlaki Sándor ungi esperes

(Befejezés a 10. oldalról)

marad mindannak ellenére, hogy lakossága óhajtván várta a falu visszacsatolását. Ujlaki Sándor is várakozva, de szomorúan tekint a dolgok alakulására. Mindezek után, amikor a már határfaluvá vált Bajánházán állomásozik a visszavonuló és parancsnokságát a helyi iskolában kialakító szlovák katonaság, egy helyi szlovák spion, a faluba benőszült gazdát fognak el a magyar katonák a határ túloldalán. Már másnap letartóztatják Ujlaki Sándort a szlovákok, és túszként tartják fogva, míg a magyarok ki nem cserélik Kassán a fogoly kémért. Ezek a kellemetlen napok egészen 1939. március 15-ig tartanak, amikor Kárpátalja elfoglalásával Bajánháza is Magyarország részévé válik.

Az újrászerveződő Ungi Református Egyházmegye már a tiszánineni egyházkerület részeként az egységes, 1881-ben egyesített Magyar Református Egyház történelmi részévé is válhat. Az új helyzet fellendítette a gyülekezet életét, és 1941-ben megválasztják Ujlaki Sándort esperesnek. Ha ma beleolvassunk egy akkori újság vele készített interjú-

hatatlanná vált. Mindennek ellenére ez az időszak jelenti Ujlaki Sándor életének legaktívabb részét.

Ujlaki Sándor és Berzeviczy Borbála házasságából két fiuk született: László (1918–1998) és István (1921–1944?). A lelkészi pályát László fia célozta meg, aki 1938-ban Losoncon kezdte el teológiai tanulmányait, de a háború közbeszólt, és a papság helyett katonaság lett; így harcolta végig a világháborút. István fia sorsa volt Ujlaki Sándor életének legsomorúbb, talán életük hosszát is befolyásoló tragédiája. 1940-ben kezdte el tanulmányait Debrecenben a jogi egyetemen. A front közeledtével a végzős diákokat hazaküldték, és így természetesnek vette, hogy szüleivel várja be a háború kimenetelét, illetve végét. 1944 decemberében a megszálló orosz csapatok a helyi milicisták segítségével összedettk a férfiakat, és háromnapos munkára vitték őket, ahonnan István soha nem tért haza. Édesapjának élete végéig lelkiismeret-furdalása volt, amiért nem bűjtotta el a fiát.

És ez még csak a kezdete volt a későbbi megpróbáltatásoknak. Jött a számonkérés a magyarságért és a „magyar megszállás” alatt tanúsított közéleti szerepvállalásáért. Elsősorban a kilakoltatás veszélye fenyegette, ettől csak idős kora mentette meg. Ezek után mint hontalant letartóztatták, az ország több börtönét végigjárta. A pozsonyi Népbíróság viszont nem tudott rábizonyítani semmi olyan vádat, amely további fogva tartását indokolta volna. Megtörve és betegen, felmentő ítélettel folytathatta lelkészi tevékenységét. Nyugdíjazása is akadályokba ütközött, mivel a Beneš-dekrétumok alapján államellenes személy nem kaphatott nyugdíjat.

Mindezek ellenére hű maradt egyházához, gyülekezetéhez, és magas kora ellenére, megtörtén ugyan, de haláláig szolgálta egyházát és hirdette Isten ígését. Az Úr 1959. március 23-án szólította magához Bajánházán.

Az 1936-ban épült új templom

Annak a kornak volt jellemző képviselője, amelyben a nagy reményekkel elinduló generáció életébe beleszólt a kegyetlen történelem, és több ízben próbára tette kitarását. Ezekben a próbákban Ujlaki Sándor mindig helytállt. Igazi, Krisztust szolgáló lelkipásztor és példás ember volt, akire nagy tisztelettel emlékeztek mindig.

2009-et írunk, elszálltak az évek, immár fél évszázad telt el nagyapám halála óta. Ez volt életem első elmúlást jelentő élménye. Emlékére azóta is mindig kegyelettel és nagy tisztelettel gondolok. Isten nyugosztalja!

*

EMLÉKEZZ!

*Emlékezz anyádra, emlékezz apádra,
Emlékezz az elmúlt világra,
Jeltelen sírokban nyugvó
Őseid elporlott csontjára!*

*Állj meg egy percre, lehajtott fejjel,
Emlékek sodrából ragadd ki most egyszer
Azokat, kik holtukban is élnek,
Az örökkévalóságban is szeretnek téged.*

*Ne feledd, a te emléked egy láncszem
Az erős kapocsban, mit nem lát szem,
Hangja is elvész az őszi ködben,
Mert ők csendesen nyugszanak a földben.*

*Emlékezz anyádra, emlékezz apádra,
Ne feledd, ki hozott erre a világra.
Emlékük éljen szívünkbe zárva,
Fejfájuk tövét borítsa kegyelet virága!*

Ujlaki Ferenc

Egy hontalan igazolványa

jába, csupa olyan egyházi probléma megoldásáról szól, amit manapság ismét csak meg kellene oldanunk – csak sajnos a szorítás, amiben egyházunk van, talán még erősebb.

Az esperesi szék elfoglalása után **Enyedy Andor** tiszánineni püspök kíséretében bejárták az egyházmegye minden gyülekezetét, és pontos munkatervet készítettek az egyházépítés szellemében. Sajnos megint közbeszóltak a fegyverek, és így sok minden megold-

Kedves Olvasóink! Egy év elteltével ismét készítettünk egy összeállítást testvéregyházkerületünk, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapjában, a Harangszóban megjelent írásokból. (A Harangszó a Kálvinista Szemléből szemléz.) Legyen áldás a partiumi cikkek olvasásán is! (–akb–

HETEDIK KÜRTSZÓ

A túlélő

MEGVESZI a jegyet, aztán még veszekszik egy sort a vasutassal az időződő nő. Az a baja, hogy nem lehet simán odasétálni a vonathoz. hanem felüljáró vezet a vágányokhoz. Az pedig sok lépcsőt jelent. Legalább ötvenet. A jegyárus széttárja a kezét. A néni meg mondja a magáét. Önmagát hergeli. A vasutasnak arcizma sem rándul. Szokva van. Sok emberrel találkozik egyetlen nap is. Meg sokfelével.

MÁR a vágánynál várom a vonatot, mikor egy sínek között csetlő-botló emberre leszek figyelmes. Az előbbi néni az. Nem akart lépcsőzni, bement hát a tilosba. Nagy csomagokkal egyensúlyoz az akadályok között, ügyet sem vetve a külvilágra.

KÖZBEN a hangosbemondó egy nyugat-európai intercittyt jelent be, ami meg sem áll ezen a kis állomáson, hanem továbbhalad a főváros felé. 33 fokos a hőség, mindenki tikkadtan áll a peronon – mondjam, ne mondjam? – azzal a tipikus anyaországi tekintettel, ami oly sokat elárul egy társadalom állapotáról.

A HANGOSBEMONDÓ sokadjára figyelmeztet a közeledő gyorsra. Közben a peron elejéről kiáltozás hallatszik. Az asszony éppen azon a sín páron egyensúlyoz, amin keresztülhalad a szerelvény. Olyan, mint egy film az egész: a vonat hosszan füttyül, hatalmasat fékez, a mama meg a sinen imbolyog. Egyre csökken a kettejük közötti távolság, magamban már tettem a nénit, közben a vonat befut oda, ahol a nő állt a csomagjával és végre megáll. Döbönt csend a peronon. Mi lesz most? Hogy fogják onnan kiszedni az áldozat testét? – cikáznak bennem a kérdések.

AZTÁN a vonat mellett valami megmozdul. A nő az. Összeszedi a motyóját,

HÍRVIVŐ

Adománygyűjtés

Ady-szoborra

Ady Endre halálának 90. évfordulója alkalmából a Budapesten tartott zárandoklat résztvevői fogalmazták meg, hogy itt az ideje, hogy Érmindszenten, a költőóriás szülőfalujában végre egy egész alakos Ady-szobor álljon. A Pro Universitate Partium Alapítvány a szobor elkészítése érdekében felhívással fordul minden az ügyet támogató, illetve anyagilag is hozzájáruló személyhez. „Ady Endre, meggyőződésünk szerint, nemcsak egyik legnagyobb költőnk, hanem olyan szellemi és erkölcsi

hátra se néz és megy a legközelebbi padhoz. Mellette négy-öt középkorú utas, egyikük, egy férfi emelt hangon szidja a felelőtlenségét. Az asszony, aki pár perce még telekürtölte az állomást az ötven lépcsőfok miatti felháborodásával, most hallgat. A korholó hangok is elnémulnak, a gyorsvonat elindul, s ki-ki áll tovább a peronon, azzal a hamisíthatatlan magyarországi arckifejezéssel, ami innen nézve annyira érthetetlen és idegen.

VÉGRE a mi vonatunkat is bejelentik, jön egy vasutas, aki majd zöldet ad. Odatrappol egy mellettem álló imbolygó öregemberhez és alaposan letolja. „Tudja, hogy marha nagy szerencséje volt?!” Hogy miért és hogyan kerül a „marha” a peronra, ne tőlem tessék kérdezni. A jelzőt helyettesíti, az odaáti magyar nyelvben. Az öreg imbolyog, mozgatja a száját, de csak szóttagok buknak ki rajta. A gyorsbeszélő szlengszótáros vasutas meg csak sorolja a marhákat. Megsajnálom a bácsit, nem tudni részeg-e vagy csak betegség miatt nem tud beszélni s helyette mutatók a peron elején ülő „lépcsős nénire”, neki

mondja a marha-ságokat. Vasutas szó nélkül el, aztán jó alaposan beolvass a túlélőnek, aki most már nem kéri ki magának a lépcsőmászást, persze azt sem ismeri el, hogy hibázott. S ha az ő olvasatában nem vétett, lehet hogy újra megteszi. Másutt, más körülmények között.

KÉRDÉS, az a „marha nagy szerencsés-vé” degradált isteni kegyelem megint ott lesz veled? Lesz-e megint túlélő?

Fábián Tibor

tekintélyünk is, akinek eszméi: emberi hite és reménye a jelenben is hatékonyan szolgálhatják nemzetünk fennmaradását és megerősödését. Ady Endre érmindszenti szobrát olyan jelnek szeretnénk tekinteni, amely nemzeti összefogásunk és felemelkedésünk szellemi stratégiáját mutatja fel” – áll a felhívásban.

Az adományokat az alapítvány számolásán, illetve székhelyén fogadják. Számlaszám: Fundatia Pro Universitate Partium, Unicredit – Tiriac Bank Oradea. IBAN: RO17BACX0000003007246003 – euró, IBAN: RO98BACX0000003007246000 – lej, Cod fiscal: 12331679, AWIFT-Cod: BACXROBU, Jelíge: Ady-szobor.

TOLLVONÁS

Válás-propaganda

Kezembe került az új évezred új lapjának titulált, modern elveket, könnyebb és érdekes témákat tárgyaló magazin egyik száma. Gondoltam, nem az én világom, de miért ne tágítsam a látóköröm? Az első oldalon: „Minden lány álma a fényes esküvő, és a menyasszonyi ruha próbáján irigykedő barátok, és könnyező anyák gyűrűjében nem érdekel senkit a statisztika, hogy minden házasság válással végződik. Miért mondjuk ki a boldogító igent, ha ugyanazzal a lendülettel dobhatjuk be a boldogító nemmel hímzett képzeletbeli törülközőt?” – tűnődik Palásti Márta főszerkesztő.

Egyszerre bémult le minden körülöttem. Tessék? Ez hatásvadászat vagy valóság? Továbbforgatok. Sokkoló hidegzuhany: újabb cikk a válásról! Megáll az eszem, de tényleg, hogy lehet... Hát így: „Van, amit nincs értelme húzni. Ilyesmi lenne például az idő. Tudom, meg kell teremteni az elválás miliójét, tán szét is kell osztani a milliókat, de maradni, egy olyan helyzetben, amiben nem lehet, hát az egyenesen tragédia. Sem a magány, sem a gyerek nem kifogás, egyiket sem érdemes ugyanis hülyének nézni: a magány csak hosszabb, a gyerek csak szomorúbb lesz. Hegel szerint a történelemkönyvekben a boldogság megannyi üres lap. Valóban. A vérről írtakat meg kár szaporítani, legyen szó csak egy „egyszerű” házasságról. Jó megoldás sosem lesz, ezt a játékot későbbi győztesek és vesztesek játsszák...” – fejtegeti hozzáértését Novák Péter színész.

Mire jó ez? Népszerűsítjük a házasságtörést és lovat adunk az ezen gondolkodók alá? Nem elég, hogy az elmúlt 50 évben öt-hatszorosára nőtt a magyar elváltak száma? Nem furcsa, hogy a válások 71 százalékát a nők kezdeményezik (a Magyar Központi Statisztikai Hivatal adata)? Ja, értem. Szóval ez a 21. századi emancipáció!

Gondolataimba merülök. A házasságot Isten alapította és rendelte. Ezért az ő teremtettségi rendjéhez tartozik, hogy férfi és nő egymással és egymásért éljen, családot alapítson. Mindehhez Isten ígérete, áldása és kegyelme kapcsolódik. Sőt, az Újszövetség azt írja, hogy az asszony a férjétől el ne váljék (1Kor 7,10)... És mégis, egyre többen megteszik. Nem érdeklőket már semmi. Boldogan éneklük a szétfoszott szerelemről: „Csak egy tánc volt, mit tőled kértem én, Azután ment minden könnyedén, Együtt mentünk haza az úton, És a többit nem tudom.”

A többit nem tudom! Egyet azért mégis: amit Isten egybeszerkesztett, ember ne szakítsa szét!

Orbán Levente

HETEDIK KÜRTSZÓ

Ima a trianoni diktátum évfordulóján

FELSÉGES ISTENÜNK, mennyei édes Atyánk! Szomorúan száll hozzád imánk ezen a gyászos emléknapon. Nyolcvankilenc évvel ezelőtt hazánkban zúgtak a harangok. Gyászpompára húzták azokat. Temették az ezeréves Magyarországot. Párizs mellett a Trianon kastélyban akkor kényszerült aláírni a magyar küldöttség a békekötés okmányát. Nem béke okmánya volt pedig az, hanem kapzsi és bosszúvágyó győztesek halálos ítélete hazánk ellen. Egy mások által kiprovokált világháború bűnbakjainak kiáltottak ki bennünket. Életképtelenné akartak nyomorítani, hogy igazságtalanul megjutalmazott szomszédaink annál jobban viruljanak. MENNYEI ATYÁNK, Te könyörültél rajtunk. Nem hagyta megsemmisíteni országunkat. Ismét bebizonyosodott, hogy jól hitték reformátor atyáink, hogy magyar néped kiválasztott nép. Hálát adunk, hogy most itt lehetünk és emlékezhetünk. A gyászon győzedelmeskedik bennünk az öröm, hogy megtartottál, mert választott néped vagyunk. Jött ránk második világháború, 47 évig tartó megszállás, diktatúra, ám mi nagy veszteségekkel, de túléltek. Van nemzetünk és hazánk. A trianoni béke két haszonélvező államszövetsége felbomlott. Utódállamokra hullott és csak a zsákmány marad náluk. A győztesek közül két európai nagyhatalom gyarmatbirodalma széthullott. FORDÍTSD JAVUNKRA, Istenünk, amit ellenségeink átoknak szántak. Hadd tudjunk beléd vetett hittel, nemzeti összefogással talpon maradni. Visszakaptuk nemzeti függetlenségünket, kérünk, hogy hadd tudjunk azzal felelősen, nemzetünk gyarapodását munkálva élni. Add, hogy szüljenek a magyar anyák. Add, hogy határon túlra került nemzettestvéreink békében élhessenek és megmaradjanak magyarnak. Tégy késszé bennünket, hogy szívünk együtt dobbanjon velük és eredményesen segítsük őket. Adj boldogulást, mindennapi kenyerünket add meg és taníts szeretni téged és egymást. Ámen.

Csohány János

HÍRVIVŐ

A KOMMUNIZMUS ÁLDOZATAIRA EMLÉKEZTEK

Előadásokkal egybekötött megemlékezést tartottak Nagyváradon a Kommunizmus Áldozatainak emléknapiján az Egyházkerületi Székház dísztermében, népes közönség előtt.

Az előadások és felszólalások között az érmihályfalvi Szenczi Molnár Albert kórus lépett fel, Veres László Zsolt vezényletével. Fábíán Enikő színművész pedig Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról és Tollas Tibor: Túlélők című versét szavalta el.

Anca Tibor egyetemi lelkész nyitó áhítatát követően Szilágyi Zsolt, Tőkés László EP-képviselő kabinetvezetője a kommunizmus romániai bűneit összegző Tismăneanu-jelentés fontosságát hangoztatta, illetve arról is beszámolt, hogy Brüsszelben úgy érzékelhető: a nyugat-európai államok lezárnak tekintik a kommunizmus ügyét.

Antal János külügyi előadó-tanácsos Donald Patton moderátort, az ír presbiteriánus egyház vezetőjét köszöntötte, aki az írországi egyházi és politikai helyzetet ismertette.

A fiatalok körében nagy a tudatlanság a kommunizmussal kapcsolatban – csatlakozott az előtte szólókhoz Molnár János szege-di egyetemi tanár. Napjaink új generációja nem egy esetben felmenti a volt besúgókat, mi több: azonosul is velük.

Az antikommunizmus manapság nem „trendi”, ellentétben az antifaszizmussal – mutatott rá a szintén anyaországi Vincze Gábor történész. 1947. február 25., Kovács Béla kisgazdapárti képviselő elhurcolása a korszak szimbolikus napja – hangsúlyozta az előadó –, amikor a farkas egy időre levetette magáról a báránybőrt.

TOLLVONÁS

A magyar egység útja

A magyar nemzet nem kevés tagja hajlamos arra, hogy a minőség helyett az értéktelent, az érték helyett csak az egyéni hasznot nézze, így élük le az életüket a nemzetgyilkos média árménykában. Így vezethetik nemzetünket a kommunista párt kiszolgálói, így fertőzhetnek aljas módszereikkel az élet minden területén, igen, sokszor egyházunkat is beleértve.

Ha valaki jobbitó, gyógyító szándékkal közeledik ehhez az értékvesztett társasághoz, mindjárt felhördülnek és acsarkodnak: hagyjanak nekünk békét a magyarsággal, a nemzettel, a Kárpát-medence egységével, jó nekünk úgy, ahogy van. Igen, akár igazuk is lehet, hiszen az igavonó sem tudja, hogy az istállón kívül is van élet. Pedig van élet a tévé képernyőjének hatósugarán kívül is, van élet a beszűkült, csak magunkkal törődő létformán kívül is. Vajon hányan tudják a barom létszintjére lesüllyesztettek közül, hogy milyen szinten vannak, hova, kihez tartoznak, milyen útra tévedtek?

A legnagyobb baj éppen itt van. Oda jutottunk, juttatták nemzetünket, hogy föl kell tennünk a kérdést önmagunknak: föl tudom-e ismerni, hova tartozom? Egyáltalán felvetődik-e a kérdés, hogy én a saját személyemben, a saját anyanyelvemmel, a saját hitemmel hova tartozom? Ha az ember ilyen alapvető kérdésekre nem tud válaszolni, vagy ha föl sem teszi a kérdéseket önmagának, akkor válik igazán kiszolgáltatottá. A kiszolgáltatottság leg súlyosabb foka pedig éppen az, amikor az illető észre sem veszi, hogy vele csak játszanak. Hogy nem más, mint egy arctalan fogyasztó, aki csak egy láncszem a globális, nemzetellenes, liberális világban.

Ne hagyjuk, ne tőrjünk, hogy erre az útra irányítsanak bennünket. Mert van kiút, mert van más út is. És ez a magyar egység, az egymásért vállalt felelősség, a nemzetünkhöz és hitünkhöz való tartozás és ragaszkodás útja. Mindenkiért felelősek vagyunk. Családunkért, egyházunkért, gyülekezetünkért, nemzetünkért. A felelősség alól nem lehet kitérni. Mert egyénként eltengődhetünk, mint a barom, ez csak a mi saját tragédiánk, de magyarságunk fel nem vállalása olyan bűn, ami nemcsak egyéni tragédiánk, hanem közösségünk ellen elkövetett bűntett.

Szabó Dezső mondta: „Minden magyar vigyázzon, hogy vitatható elvek, múló pártok, halandó királyok fölött akaratumkat, lelkiismeretünket és minden tetteinket a magyar egység vallása irányítsa, amely fölött vitatkozni nem lehet, melynek nem szabad elmúlnia.”

Nagy József Barna

Forró László előadó-tanácsos a kommunizmus bihari áldozatai között ismert és elfeledett személyeket (Sass Kálmán, Büte János, Székely Lajos, Visky Ferenc, Kovács Ferenc, Medve József, Baróti Béla, Darabont Ferenc és mások), csoportokat (biharfél-egyházai, mihályfalvai, biharvajdai, érolaszi, Szabadságra Vágyó Ifjak szervezete, a Szent László-templom védői) és közösségeket (a megsemmisített Mezőfalva, Érmihályfalva, Érolaszi, Micske, Bihardiószeg, Hegyközszentimre) nevezett meg.

Tőkés László püspök a Prágai Nyilatkozat jelentőségét hangsúlyozta, mely a kettős mérce alkalmazásának megszüntetésére hívja fel a figyelmet a kommunizmus és a náciizmus viszonylatában. A megemlékezés résztvevői nyilatkozatot fogadtak el, mely többek között síkra száll a politikai elítéltek rehabilitálásáért, személyesen is említve Sass Kálmán mártír-lelkészét. Az Egyházkerületi Székház belső udvarán gyertyagyújtással, koszorúzással és a Szózat eléneklésével ért véget a nagyváradi emléknap.

F. T.

Minek az imasátor?

Június közepén lelkes fireszes fiatalokkal telt meg egy hétvégére az alistáli imaház. Huszonkét lélek készült a Fadd-Domboriban július 21-e és 25-e között megtartandó Csillagpontra, különösképpen az ifjúsági találkozón felállítandó imasátor elkészítését tartva szem előtt.

Az áprilisi hasonló alkalom – **Magyarné Balogh Erzsébet**, a Református Missziói Központ igazgatója közreműködésével – a lelki felkészítést szolgálta. Az előadó akkor nyilvánvalóvá tette, mivel jár az effajta szolgálat. Emellett afféle „ötletbörze” is volt, illetve megtörtént a felelősök meghatározása. A mostani előkészületen már fizikailag is kellett tenni, bár a lelki rész is megfelelő helyet kapott: elhangzott egy előadás a közbenjáró imádság fontosságáról és nélkülözhetetlen voltáról, volt párokban történő imádkozás is.

Amint az imasátor egyik felelőse, **Dobai Júlia** elmondta, szándékuk szerint egy olyan „szent” helyet szeretnének kialakítani (belépés csak mezítlábl!), „amely – az egyébként számtalan programpont között – kizárólag Istenről szól, semmi másról; ahol érezni lehet, hogy ott van Isten, mintha ott lakna; ahol el lehet csendesedni, ahol lehet előtte sírni, nevetni”.

A Firesznek az imasátor felállítására kapott megbízása nem előzmény nélkül való. Az imasátor sokak szerint a tavalyi kovácsvataki Élesztő szíve volt (két mostani szolgálónak ott volt élete „sorsfordulója”, másik kettő nem volt ott, de az elmondások nyomán idén nem tudott nem jelentkezni).

Amint megtudtuk, a csillagpontos sátor komolyabb előkészületeket igényel: sokkal nagyobb lesz, mert nagyobb a rendezvény. Kovácsvatakon

csak négyórás szolgálat volt, itt éjjelnappal ott lesznek a fiatalok párban (háromszor annyi a szolgáló is!), hogy rendelkezésre álljanak: eligazítást adjanak, együtt imádkozzanak a betérővel.

Örvendetes, hogy egyházunk harmincöt fiatalja vállalt imasátras szolgálatot. Már pusztán jelenlétük is felér egy bizonyágtétellel, ezen felül a sátorban elhelyezendő írott (fényképpel ellátott) bizonyágtételeik is ösztönzőleg hathatnak. Ha valaki bemegy, gondolkodásra készíthetjük az életével kapcsolatban: hogyan él, boldog-e, miért nem adta át még az életét Jé-

zusnak stb. Ezenkívül lesz ott egy csomó téma: minden arra irányul, hogy az Úr közelébe vezesse az embereket. Az interaktív dolgok (lehet majd ragasztani, nyírni, írni, rajzolni stb.) is ugyanezt a célt szolgálják. Mi a kedvenc igéd és miért? – állít majd meg a kérdés. A betérő felírhatja egy papírkára: ez is egyfajta bizonyágtétel. Hívj segítségül a nyomorúság idején! – szól a zsolnárostól vett biztatás. Egy „telefonfülke” fog segíteni kapcsolatba lépni az Úrral. Hálaoszlopot is lehet majd építeni kövekből, rá lehet írni, miért hálás az ember. Csak a döglött hal úszik az árral – figyelmeztet majd egy kompozíció...

Arra a provokatív kérdésre, hogy minek az imasátor, hisz a tábor meglenne nélküle is, Dobai Júlia előbb visszakérdez, minek egyáltalán a Csillagpont, majd összegzi meggyőződése lényegét: „A hitéletnek van pár alappillére: bibliaolvasás, imádkozás, templomba járás, közösség. Ha az asztalnak az egyik lába nincs meg vagy rövidebb, úgy billeg, hogy csak na! Ha az embernek

nincs az Úrral élő kapcsolata, akkor mire megy? Ha csak úgy tudja, hogy valahol van Isten, aztán ezzel befejezte, akkor milyen hite van? Meggyőződésem, hogy az imának hatalmas ereje van, csak abszolút nem tudjuk, ha nem használjuk ki. Az imádkozásnak valamennyi alkalom alapjának kellene lennie: minden táborozásnak és a gyülekezeti életnek is.”

És kiderült az is, hogy éppen a fenti gondolatok okán a hétvége programja is módosult kicsit. „A gyakorlati dolgokra akartunk koncentrálni, de rájöttünk, így nem fog menni; s így most is inkább a lelkieken volt a hangsúly. Azt tapasztalom, minél fontosabb a szolgálat, annál inkább jönnek a kísértések. Ha az emberek nincsenek rendben lelkiileg, elkezdnek kételkedni magukban, az életükben, meg hogy méltók-e a szolgálatra. Ezért lelkiileg fontos erősnek lennünk! És mivel az imasátor csak következmény, nem maradhat belső tartalom nélkül.”

Miután megvolt a lelki töltekezés, a huszonkét jelenlevő fiatal nekiállt rajzolni, festeni, szögelni, fúrni-faragni. Úgyesen, egymást segítve, egységesen. Akik eljutnak a Csillagpontra, azok a helyszínen is meggyőződhetnek arról, hogy számtalan ötletük nyo-

Fiúk is ügyködnek. (Esztergályos István, Kis Lukács és Lengyel Zoltán felvételei)

mán mennyi ízléses – a hit irányába lökdöső – „kellék” öltött formát, illetve mennyire ízlésesen sikerült berendezniük az imasátrat – remélhetőleg, sokak áldására.

–kis–

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Tanácsa a 3. ülésén, amelyre 2009. június 27-én Hanván került sor, az alábbi közérdekű határozatokat hozta:

– Jóváhagyta az 1. és a 2. ülés jegyzőkönyvét, és tudomásul vette a határozataik kiértékeléséről szóló jelentést.

– Bodnár Noémi prágai segédlelkészt 2009. július 1-jei hatállyal áthelyezi az Abaúj-tornai Református Egyházmegyébe esperesi segédlelkésznek. Felügyelő lelkipásztora Orémus Zoltán esperes.

– 2009. szeptember 1-től segédlelkészként alkalmazza Édes Ákost, és 2009. szeptember 1-től kirendeli őt segédlelkészi szolgálatra a Dunaszerdahelyi Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkipásztora Görözdi Zsolt.

– 2009. szeptember 1-től segédlelkészként alkalmazza Oros Csabát, és 2009. szeptember 1-től kirendeli segédlelkészi szolgálatra a Dunaszerdahelyi Református Egyházközségbe. Szolgálati területe továbbra is a Bősi Református Egyházközség, felügyelő lelkipásztora Görözdi Zsolt.

– 2009. szeptember 1-től segédlelkészként alkalmazza Vég-ső Lászlót, és 2009. szeptember 1-től kirendeli őt segédlelkészi szolgálatra a Dunaszerdahelyi Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkipásztora Görözdi Zsolt.

– Tudomásul vette, hogy Ján Janovčík pályini lelkipásztor, volt püspökhelyettes 2009. augusztus 31-én befejezi lelkipásztori szolgálatát.

– 2009. szeptember 1-től esperesi segédlelkészként alkalmazza Vargaeštók Dávidot, és 2009. szeptember 1-től kirendeli segédlelkészi szolgálatra a Pályini Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkipásztora Mária Meňkyová esperes.

A Zsinati Tanács 3. üléséről

– 2009. szeptember 1-től segédlelkészként alkalmazza Hangačsi Krisztinát, és 2009. szeptember 1-től kirendeli segédlelkészi szolgálatra a Felsőlánci Református Egyházközségbe. Szolgálati területe a Fiatal Reformátusok Szövetségében végzendő szolgálat, felügyelő lelkipásztora Kása Gergely felsőlánci lelkipásztor.

– 2009. szeptember 1-től lévitaként alkalmazza Géci Máriát, és 2009. szeptember 1-től kirendeli lévitai szolgálatra a Tarcavajkóci Református Egyházközségbe. Szolgálati területe a missziói és diakóniai szolgálat, felügyelő lelkésze Marián Hamari püspökhelyettes. A Zsinati Tanács megbízza Marián Hamari püspökhelyettest, hogy a lehető legrövidebb időn belül bocsássa ki Géci Máriát lévitai szolgálatra.

– Mindaddig nem tárgyalja Alexandra Maková lévitai szolgálatra vonatkozó kérelmét, amíg nem rendelkezik lelkészjelölti jogállással. A lelkészjelölti jogállást a lelkészi törvényben meghatározott módon lehet kérelmezni.

– Tóth Andrea dunaszerdahelyi beosztott lelkészt 2009. augusztus 15-től áthelyezi helyettes lelkésszé a Megyercesi Református Egyházközségbe.

– Nyéky Miklós rozsnyói segédlelkészt 2009. szeptember 1-jei hatállyal áthelyezi segédlelkésznek a Szalóci Református Egyházközségbe. Felügyelő lelkipásztora André János.

– Tudomásul vette, hogy az Ondava-hernádi Református Egyházmegye Tanácsa Martina Onoferovát továbbra is a Kolbásai Református Egyházközségben hagyja szolgálni.

– Tudomásul vette, hogy ugyanez az egyházmegyei tanács Samuel Knežót 2009. szeptember 1-től áthelyezi segédlelkésznek a Tóketerebesi Református Egyházközségbe.

– Tudomásul vette, hogy Kostánszky Dániel, a Petőszinyei Református Egyházközség lelkipásztora 2009. augusztus 1-jével befejezi lelkipásztori szolgálatát, és a gyülekezet kérésére az egyházmegyei tanács Jaroslav Szélest bízza meg a gyülekezet beszolgálásával.

– A Magyar Bibliatársulat és a Szlovák Bibliatársulat több száz magyar-szlovák nyelvű Újszövetséget adományozott, illetve adományoz egyházunknak. A Zsinati Tanács megbízza Básti Pétert, hogy 2009. szeptember 30-ig minden református iskolának, minden egyházközség parochiális könyvtárába, illetve a kétnyelvű gyülekezetekben élő családoknak juttasson el magyar-szlovák nyelvű Újszövetséget. A konkrét példányszámokról a püspök és főgondnok dönt mindkét könyvadomány megérkezését követően.

– A lelkészek teljesítménypótlékának megállapítását az esperesek hatáskörébe utalja, akik saját eljárásukban dolgozzák ki a Zsinati Tanács elé beterjesztendő konkrét javaslatot. A Zsinati Tanács az esperesi javaslatok, illetve névjegyzékek alapján dönt, amiken csak indokolt esetben eszközölhet változtatást. Az esperesek által felterjesztett javaslatban az egyházmegye lelkészei teljesítménypótlékának átlaga nem haladhatja meg a 8 százalékot. Az esperesek teljesítménypótlékáról a Zsinati Elnökség dönt.

– 2009. augusztus 1-től továbbra is gépkocsivezetőként és karbantartóként alkalmazza Krastenics Jánost. A Zsinati Tanács megbízza a püspököt és főgondnokot, hogy döntsenek a munkaviszony jellegéről – meghatározott vagy határozatlan időre szóljon.

– A fennmaradt napirendi pontok megtárgyalását 2009. július 1-jére halasztotta.

A Zsinati Tanács ZST-46/2009-es számú határozata nyomán (a ZST a Zsinattól kapott megbízás alapján a Kálvinista Szemlében megjelenteti a Segélyalap és a „perselypénzes” alapok 2008. évi gazdálkodását) az alábbiakban eleget teszünk a kötelezettségnek. A feltüntetett összegek koronában értendők.

SEGÉLYALAP 143 974,95

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	160 757,95
Pozsonyi egyházmegye	364 870,00
Komáromi egyházmegye	554 227,00
Barsi egyházmegye	406 965,50
Gömöri egyházmegye	99 888,00
Abaúj-tornai egyházmegye	131 536,00
Zempléni egyházmegye	338 907,50
Ungi egyházmegye	132 863,50
Nagymihályi egyházmegye	172 794,50
Ondava-hernádi egyházmegye	160 431,00
Összesen:	2 523 240,95

Kiadás:

Segélyalap – alaptőke	475 853,00
Segélyalap – építkezési támogatás	832 743,00
Segélyalap – missziói támogatás	356 890,00
Segélyalap – rendkívüli támogatás	356 890,00
Segélyalap – elnökségi alap	356 890,00
Összesen:	2 379 266,00

SEGÉLYALAP – ALAPTŐKE 457 361,60

Alaptőke összege összesen	4 842 373,60
ebből számlán	457 361,60
kifizetve kölcsönként	4 385 012,00

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	-58 346,90
Bevétel a Segélyalapról	475 853,00
Kölcsönök visszafizetése	2 066 500,00
Kamatok	50 355,50
Összesen:	2 534 361,60

Kiadás:

Abaújszina	1K/2008	350 000,00
Ekel	2K/2008	200 000,00
Tussa	3K/2008	200 000,00
Nagypeszek	4K/2008	150 000,00
Hetény	5K/2008	300 000,00
Bező	6K/2008	200 000,00
Zselíz	7K/2008	300 000,00
Rozgony	8K/2008	300 000,00
Nagytoronya	9K/2008	77 000,00
Összesen:	2 077 000,00	

A Segélyalap és a „perselypénzes” alapok 2008. évi gazdálkodása

SEGÉLYALAP – ÉPÍTKEZÉSI TÁMOGATÁS -34 755,53

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	-122 100,33
Bevétel a Segélyalapról	832 743,00
HEKS-támogatás	365 490,40
DW-támogatás	349 554,00
OKM-pályázat – Nagytoronya	227 361,40
GAW-pályázat	621 478,00
Segélyalap – rendkívüli támogatásból	86 118,00
Összesen:	2 360 644,47

Kiadás:

Alistál	50 000,00
Kamocsa	150 000,00
Nyírágó	180 000,00
Alsókálósa	80 000,00
Kisbári	40 000,00
Bajánháza	50 000,00
Ungpinkóc	150 000,00
Tussa	50 000,00
Lakszakállas	50 000,00
Dunamocs	100 000,00
Ipolypásztó	100 000,00
Tornalja	30 000,00
Körtvélyes	20 000,00
Újhely	100 000,00
Mokcsakerész	30 000,00
Nagyrocse	30 000,00
Padány	200 000,00
Vágfarkas	70 000,00
Perbenyik	45 000,00
Bánóc	20 000,00
GAW – Komárom	501 699,00
GAW – Alistál	121 624,00
OKM – Nagytoronya	227 077,00
Összesen:	2 395 400,00

SEGÉLYALAP – MISSZIÓI TÁMOGATÁS 96 574,00

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	258 766,00
Bevétel a Segélyalapról	356 890,00
Segélyalap – rendkívüli támogatásból	86 118,00
Bátorkeszi – visszafizetés	20 800,00
Összesen:	722 574,00

Kiadás:

Jóka	83 000,00
Bátorkeszi	104 000,00
Zselíz	100 000,00
Rimaszombat	40 000,00

Bodrogszentes	5 000,00
Nagyráska	45 000,00
Bező	40 500,00
Jóka	34 000,00
Martos	5 000,00
Deregyő	20 000,00
Alistál	10 000,00
Megyerics	3 000,00
Nagyráska	5 000,00
Kulcsod	10 000,00
Tornalja	15 000,00
Kisgéres	3 500,00
Nagymegyer	10 000,00
Hanva	40 000,00
Ladmóc	4 000,00
Királyhelme	5 000,00
Prágai missziói gyülekezet	44 000,00
Összesen:	626 000,00

SEGÉLYALAP – RENDKÍVÜLI TÁMOGATÁS 120 120,00

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	503 766,00
Bevétel a Segélyalapról	356 890,00
Összesen:	860 656,00

Kiadás:

Kaposkelecsényi Református Egyházközség	7 300,00
Alsóhutkai Református Egyházközség	50 000,00
Bési Református Egyházközség	30 000,00
Kistoronyai Református Egyházközség	45 000,00
Csécsi Református Egyházközség	100 000,00
Nagykaposi Református Egyházközség	23 000,00
Ipolypásztói Református Egyházközség	200 000,00
Szirénfalvai Református Egyházközség	8 000,00
Gömörzskárosi Református Egyházközség	50 000,00
Tornagörgői Református Egyházközség	20 000,00
Kisgéresi Református Egyházközség	35 000,00
Segélyalap – építkezési támogatás	86 118,00
Segélyalap – missziói támogatás	86 118,00
Összesen:	740 536,00

(Folytatás a 17. oldalon)

A Segélyalap és a „perselypénzes” alapot 2008. évi gazdálkodása

(Befejezés a 16. oldalról)

SEGÉLYALAP – ELNÖKSÉGI ALAP -36 743,00

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	-77 234,00
Bevétel a Segélyalaptól	356 890,00
Összesen:	279 656,00

Kiadás:

Szepsi Református Egyházközösség	60 000,00
Martosi Református Egyházi Alapiskola	21 399,00
Abarai Református Egyházközösség	150 000,00
Hanvai Diakóniai Központ	85 000,00
Összesen:	316 399,00

EGYHÁZZENEI ALAP 592 927,66

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	445 693,61
Pozsonyi egyházmegye	13 634,00
Komáromi egyházmegye	19 272,00
Barsi egyházmegye	5 768,00
Gömöri egyházmegye	1 317,00
Abaúj-tornai egyházmegye	4 759,00
Zempléni egyházmegye	4 976,00
Ungi egyházmegye	1 900,00
Nagymihályi egyházmegye	5 044,00
Ondava-hernádi egyházmegye	4 020,00
Pályázat – egyházzene	305 060,00
Kántorképző	27 000,00
Gyermekkórustábor	52 200,00
Fel nem használt gyülekezeti támogatás	10 202,00
Összesen:	900 845,61

Kiadás:

Egyházzene – eszközök	13 841,00
Kórustalálkozók	3 956,00
Országos énekverseny	11 567,00
Egyházzene – működés	56 701,95
Kántorképző	76 289,50
Gyermekkórustábor	74 103,50
Kántortalálkozó	2 916,00
Gyülekezeteknek támogatás	68 543,00
Összesen:	307 917,95

KÖZOKTATÁSI ALAP 79 677,34

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	85 071,46
---------------------------	-----------

Pozsonyi egyházmegye	18 707,00
Komáromi egyházmegye	28 984,00
Barsi egyházmegye	6 939,00
Gömöri egyházmegye	1 304,00
Abaúj-tornai egyházmegye	10 700,00
Zempléni egyházmegye	5 620,00
Ungi egyházmegye	4 518,00
Nagymihályi egyházmegye	3 660,00
Ondava-hernádi egyházmegye	4 520,00
MRE – pályázat	484 693,88
Összesen:	654 717,34

Kiadás:

Alistáli Református Egyházi Alapiskola	80 000,00
Rozsnyói Református Egyházi Alapiskola	25 000,00
Közoktatási Tanács – működés, kiadvány költsége	28 347,00
Alistáli Református Egyházi Alapiskola	300 000,00
Lévai Egyházi Gimnázium	7 000,00
Alistáli Református Egyházi Alapiskola	134 693,00
Összesen:	575 040,00

DIAKÓNIAI ALAP 161 365,08

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	98 926,08
Pozsonyi egyházmegye	16 700,00
Komáromi egyházmegye	23 759,00
Barsi egyházmegye	4 650,00
Gömöri egyházmegye	1 620,00
Abaúj-tornai egyházmegye	5 560,00
Zempléni egyházmegye	2 350,00
Ungi egyházmegye	2 350,00
Nagymihályi egyházmegye	3 050,00

Ondava-hernádi egyházmegye 4 750,00
Összesen: 161 365,08

Kiadás:

0,00

MISSZIÓI ALAP 101 312,90

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	62 036,90
Pozsonyi egyházmegye	14 250,00
Komáromi egyházmegye	18 752,00
Barsi egyházmegye	6 376,00
Gömöri egyházmegye	
Abaúj-tornai egyházmegye	5 150,00
Zempléni egyházmegye	4 581,00
Ungi egyházmegye	3 050,00
Nagymihályi egyházmegye	3 600,00
Ondava-hernádi egyházmegye	3 517,00
Összesen:	121 312,90

Kiadás:

Börtönmisszió	20 000,00
Összesen:	20 000,00

IFJÚSÁGI ALAP 110 460,50

Bevétel:

Maradvány az előző évről:	50 325,50
Pozsonyi egyházmegye	17 723,00
Komáromi egyházmegye	22 053,00
Barsi egyházmegye	5 919,00
Gömöri egyházmegye	2 850,00
Abaúj-tornai egyházmegye	10 020,00
Zempléni egyházmegye	4 988,00
Ungi egyházmegye	1 700,00
Nagymihályi egyházmegye	6 482,00
Ondava-hernádi egyházmegye	3 400,00
Összesen:	125 460,50

Kiadás:

Fiatal Reformátusok Szövetsége	15 000,00
Összesen:	15 000,00

Kettős ünnep az abarai gyülekezetben

Április 5-én, virágvasárnap kettős ünnep volt Abarán. A gyülekezet az istentisztelet végén 60. születésnapja alkalmából köszöntötte gondnokát, **André János mérnököt**, aki több mint egy évtizede énekvezér-kántora is, illetve az ungi egyházmegye gondnoki tisztségét is viseli. Istennek hála, testvérünk ezt a hármastisztséget felelősen hordozza.

Hranyó Mihály lelkipásztor a 37. zsolttár szavaival köszöntötte az ünnepeltet, és megköszönte neki, hogy odaadóan munkálkodik a gyülekezet előmenetelén. **Hranyó Mihályné**, a helyi nőszövetség elnöke rövid áldáskéréssel csatlakozott hozzá.

A hittanos és kátés gyermekek két szavallattal és egy énekkel szolgáltak. **Stofira Lajos** gondnokhelyettes a gyülekezet nevében értékes ajándékot adott át, a presbiterek külön ajándékát pedig **Balogh Sándor** és **Bilász Alfréd** nyújtották át.

Gondnok testvérünk meghatódottan fogadta a köszöntéseket, és a 146. zsolttár szavaival válaszolt. Megköszönte Istennek, hogy eddigi életútján hordozta, amit szeretne még odaadóbb szolgálattal meghálálni. Az ünnepelt a presbitériumot szeretetvendégségen látta vendégül. További életére ezúton is kérjük Isten áldását!

Hranyó Mihályné

Az istentiszteletet követően a templom előtt beszélgettünk néhányan. Az egyik szomszédos gyülekezetből érkezett testvérem azt kérdezte, hogy hogyan tudtam ezeket a fiatalokat ide szervezni. Sehogy – válaszoltam –, két héttel ezelőtt még azt sem tudtam, hogy léteznek, Isten azonban elkészítette helyettem ezt az alkalmat is.

A történet ott kezdődött, hogy március 28-án részt vettem a Fiesz csécsi Felemlő ifinapján, ahol én hirdethettem az evangéliumot a kezdő áhítaton. Utána megszólított egy fiatalember, akivel addig még soha nem találkoztam. Beszélgetésünk tárgya az evangélium gyakorlati megélése volt. Az, hogy mi miért történik, hogy miért nincs élet a gyülekezeteinkben, s mit kell tennünk, hogy ez megváltozzon. Hogyan lehetünk valóban, valódi keresztyének? Olyanok, akik életét látva azt mondják az emberek: Jézus engem is ilyené tesz, ha követem. Akarom!

Örültem, hogy vannak olyan fiatalok, akiknek még fontosak ezek a kérdések. A fiatalembert **Dakos Gábornak** hívják, és a kassai református gyülekezet tagja. Gábor aztán elmondta, hogy a toálmasi Élet Szava missziós iskolában tanul, és a nagyhéten néhány iskolatársa érkezik hozzá. Szeretnének nemcsak kirándulni, hanem szolgálni is. Jöhetnek-e Körtvélyesre? Örültem, hogy olyan huszonéves fiatalok érkeznek hozzánk bizonyosságot tenni, akik elfogadták Jézust életük személyes Megváltójának és Őt követik. Nagyon fontosnak tartom ugyanis, hogy a gyülekezeteink, fiataljaink lássák, hogy amit a lelkészsük beszél, az nem csak elmélet...

Nagypéntek délutánján megérkezett a bizonyosságtevők csapata kis falunkba. Dakos Gábor Kassáról, **Szimon Gergő** és **Köves Zoltán** Magyarországról, **Arthur Murungi** Ugandából és **John Nienabor** az Egyesült Államokból. Kis ismerkedés, beszélgetés, imaközösség után kezdődött az istentisztelet. Az igehirdetés a *Mk 15, 1–14* alapján hangzott, és az üzenete nagyon rövid volt: Ma is, nekünk is választanunk kell: Barabbás vagy Jézus! Az igehirdetés után John és Arthur bizonyosságtétele következett (Gábor fordított), akik elmondták, hogy hogyan talált rájuk a kegyelem Istene. Milyen elveszett volt az

Körtvélyes

Egy különös nagypénteki istentisztelet Az Úr Lelke Körtvélyesre vitt!

életük Isten nélkül, és hogy hogyan változott meg minden a Jézussal való találkozást követően. A szavak után következhetek az énekek. Előbb egy magyar dicsőítő dalt tanulhattunk meg közösen, majd Arthur énekelt nekünk egy afrikai hálaadó éneket.

Az istentisztelet után még nagyon sokat beszélgettünk, neveltünk és énekeltünk. Felejthetetlen ajándék, hogy megismerkedhettünk ezekkel a fiatalokkal, hallhattuk bizonyosságtételeiket, láthattuk hitüket.

Szuhay György

Körtvélyes volt az a hely, ahol a Fiesz evangelizációs munkatársai április 24-e és 26-a között megbeszélést tartottak – nem csak fieszeseknek.

Az első előadást **Horváth Pál** kassai presbiter tartotta *Szolgálat: Kinek a pap...* címmel. Amint a címből is kitűnik, a hétvége a szolgálat jegyében zajlott, és ez nemcsak az előadások témáján látszott, hanem a jelenlevők segítőkészségén is. Jó

teljessé, aki a megtérésre és a szolgálatra való elhívásról prédikált Pál apostol és Zákéus történetén keresztül. Ezt követően a kultúrház termét a filmrajongók töltötték meg, a filmek után pedig kisebb csoportokban beszélgetés folyt.

Délelőttönként Szeverényi János egy kisebb (Fiesz-munkatársaknak nevezhető) közösségnek mutatta be a szolgálat fontos tudnivalóit, amiket gyakorlati példákkal tett érthetőbbé. Napról napra egyre több fiatal olvadt bele a Fiesz munkatársi körébe, vagy fejezte ki érdeklődését, bár nemcsak a fiataloknak volt ez remek alkalom arra, hogy megismerjék a munkálkodás fontosságát, hanem a tapasztaltabb szolgálattevők is tanulhattak. Vasárnap kis dicsőítő csoportokra osztódtunk, és „elárasztottuk” a környező falukat (Jabloncát, Tornagörgöt, Szilicét és leánygyházait) ének- bizonyosságtételeinkkel. Igehirdetéssel Szeverényi János, **Szarvas László** és **Tankó Gábor** szolgáltak. Délután **Pintér Béla** is megérkezett csapatával, ők az esti evangelizáció után dicsőítették az Urat.

A kicsi falu nap mint nap megtelt emberekkel, a környező falukból is idelá-

volt látni, hogy amiről beszélünk, az nemcsak téma, hanem valóság is.

Mindennap volt lehetőség beszélgetni és egymás szolgálati tevékenységét megismerni. Nagyon jó volt a közvetlen hangulat, amiről egy unplugged zenekar gondoskodott: dicsértük az Urat! Estéinket **Szeverényi János** evangelizációi tették

togattak érdeklődők, szolgálók; a keresztyén zene pedig csak szólt és szólt, hirdetve Urunk megváltó szeretetét. A hétvége alatt a templom mindenki előtt nyitva állt, aki imádságra vagy kis elcsendesedésre vágyott. Áldott hétvégénk volt, jó, hogy az Úr Lelke Körtvélyesre vitt!

Gál Lóránt

Ifjúsági találkozóval indult s mára testvérgyülekezeti viszonyra érett a Hajdú-Bihar megyei Sárrétudvari református egyházközségével a felsőpatonyi gyülekezet kapcsolata.

A rendszeres gyülekezeti találkozók velejárója lett, hogy a közös istentiszteletek, előadások vagy gyülekezeti estek mellett kulturális programokon veszünk részt, történelmi nevezetességeket tekintünk meg. A vendéglátók szerepét idén május 5-e és 7-e között a felsőpatonyi hívek töltötték be, akik **Csiba Dezső** gondnokkal és **Horváth Andrea** másodgondnokkal az élen nagyszerűen kézbe vették és megszervezték az újabb találkozót. Külön örömeinkre szolgál, hogy többen szerettek volna vendégeket elszállásolni, mint ahány vendég jött.

A mostani találkozás két fő eseménye a szombati várlátogatás és a vasárnapi istentisztelet volt. A vöröskői vár megtekintése a vendéglátókból és a vendégekből is ugyanazt az érzést csalta elő: jó len-

Felsőpatony

Sárréti vendégeket fogadtunk

ne napokat elidőzni az ódon falak között és aprólékosabban is megcsodálni magyar

nek történetéből a már Pállá lett ember bizonyosságtételének fontosságára hívta fel

Vendégek és vendéglátók a vöröskői vár bejárata előtt

eleink történelmi hagyatékát. A vasárnapi istentiszteleten a sárrétudvari lelkipásztor, **Balázs István** az *ApCsel 9,1–22* alapján Saul hihetetlenül megragadó megtérésé-

az ígéhallgatók figyelmét. A szolgálattevő biztatott, hogy minden keresztyén merje komolyan venni a keresztyénségét, ne becsülje le szolgálatának fontosságát, bizzon Krisztus erejében, amely nagyobb a mi félelmeinknél, vállaljuk a Biblia üzenetét.

Testvéreink a vendégfogadó családnál elfogyasztott ebéd után könnyes szemmel indultak útjukra. Ha Isten is megengedi, a baráti kapcsolatnak hamarosan lesz folytatása.

–vb–

Komárom–SJE RTK

Szimpozium a Kálvin-év jegyében

A Selye János Egyetem Református Teológiai Kara 2009. május 6-án – a Kálvin-év jegyében – egész napos szimpóziumot szervezett, melynek sikerét tükrözte a rendkívül nagyszámú érdeklődő jelenléte.

A hallgatóságot **Molnár János**, a Református Teológiai Kar dékánja köszöntötte, majd elkezdődtek az előadások. Elsőként **Nagy Lajos**, az egyháztörténelmi tanszék vezetője Kálvin János életrajzáról beszélt: a nagy reformátort az évszámok tükrében ismerhettük meg. Az előadás remek alapot nyújtott a továbbiakhoz.

Horváth Erzsébet, aki a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karáról érkezett, nagyszerűen mutatta be Kálvin genfi munkálkodását, minek következtében nemcsak a gyülekezeti élet, hanem a gazdaság is fellendült. Kálvin János mindennapos szolgálata mellett megis-

merhettük egyesítési szándékait, valamint a városban általa kialakított belső rendet és fegyelmet.

Márkus Mihály, a Pápai Református Teológiai Akadémia tanára betegség miatt nem volt jelen. Előadását – mely Kálvin fő művét, az Institutiót és történelmi hatását ismertette, valamint kiadásait és magyar fordításait vette számba – Molnár János olvasta fel.

Az ebédet követően **Karasszon István** állt a katedra mögé, aki Kálvin János Ámós próféta könyvéhez írt kommentárját ismertette és hasonlította össze a mai bibliakritikai tudománnyal. Gondolatmenetében elénk tárta, hogy Kálvin kommentárjában nem a hittudomány, hanem maga a hit szólal meg teljesen személyes hangon – korának, valamint aktuális helyzetének időszerűsítésével.

Vladár Gábor (Pápa) Kálvinnak az Újszövetséggel kapcsolatos írásait és gondo-

Horváth Erzsébet a genfi évekről szól

latait vázolta, majd **Erdélyi Géza**, egyházunk nyugalmazott püspöke mutatta be Kálvin János ígéhirdetésének főbb jellemzőit. A szimpóziumot Nagy Lajos zárta be, megköszönve a jelenlévők figyelmét és az előadók magas színvonalú gondolatait.

Úgy gondolom, hálát adhatunk Istennek, hogy a teológiai kar él, lüktet és aktívan munkálkodik. Jó reménység szerint a jövőben is lesznek majd hasonló alkalmak, hogy lássa a világ: van magyar egyetem, s van egy kis kar, mely Istenbe veti hitét, ahol diákok és tanárok együtt vallják immáron évek óta: „Szeret az Úr, azért nincs még végünk, mert nem fogyott el irgalma: minden reggel megújul” (*JerSir 3,22*). Jó lenne, ha a többi kar diákjai és vezetői is tisztában lennének azzal, hogy az egyetem nem emberi erő által jött létre és áll fenn, hanem Isten kegyelméből. Jó lenne, ha a jövőben ők is megtisztelnék jelenlétükkel az előadásokat, hiszen a teológiai kar már nem egy alkalommal bizonyította rátermettségét. „...akik Istent szeretik, azoknak minden a javukra van” (*Róma 8,28*). Soli Deo gloria!

Gál László

A hallgatóság szépen megtöltötte a teológiai kar nagytermét

A Juhász Gyula Magyar Tanítási Nyelvű Alapiskola adott otthont a Lévai Református Egyházközség által szervezett ifjúsági focitornának, amelyre május 15-én került sor a „...hogy Krisztust megnyerjem” (Fil 3,8b) mottó jegyében.

Az alapiskola felső tagozatos diákjai részére kiírt tornára hat csapat nevezett be: az érsekkétyi, a zselízi, a vágfarkasdi református gyülekezetek fiai, valamint a lévai alapiskola katolikus diákjainak csapata, a református lelkészek (eredményük nem számított bele a végelszámolásba) és a házigazda lévai reformátusok csapata.

A résztvevők azért érkeztek, hogy megnyerjék a kupát. A szervezők nem titkolt célja pedig az volt, hogy a sport segítségével a fiatalok még közelebb kerüljenek Krisztushoz és egymáshoz. Ahogy a kupát és a győzelmet meg lehet szerezni, úgy Krisztust és az ő életét is el lehet nyerni, el lehet fogadni, érte is küzdeni kell. Ez volt ennek a tornának az elsődle-

Léva

Református rendezésű focitorna

ges célja, és remélhetőleg lesz folytatása az elkövetkező időszakban is.

A selejtező a délelőtti folyamán két csoportban zajlott, a helyosztókra délután került sor. A harmadik helyért a lévai katolikusok a zselíziekkal, a döntőben a vágfarkasdiak a lévai reformátusokkal csatáztak. A mérkőzéseken Erdélyi Pál vágfarkasdi lelkész és Sándor Péter lévai egyháztag fújták a sípot.

A torna győztese (megérdemelten) a vágfarkasdi csapat lett. A második helyet a hazaiak, míg a harmadikat a katolikus csapat szerezte meg. Az első három helyezett a torna végén értékes kupával gazdagodott, a győztes pedig hazavihette a Bars-kupa vándorserleget, amelynek a következő tornáig lehet a birtokosa. A torna gólkirálya Hancko Miklós (lévai katolikusok csapata) lett öt találattal, a legjobb kapus címet Zsiga Krisztián (lévai reformátusok csapata) érdemelte ki. Mindket-

ten boldogan vették kezükbe a címért járó emléktárgyat.

A torna szervezői köszönettel tartoznak Andruska Csillának, az alapiskola igazgatójának, hogy rendelkezésünkre bocsátotta az imponánsan felújított műfüves pályát és az öltözőt, és az iskola több diákja is bekapcsolódhatott az alkalomba. Köszönjük a tornatanárnőnek, ifj. Andruska Csillának, hogy segített bennünket a szervezésben, a többi pedagógusnak és az iskola munkatársainak a szeretetteljes fogadtatást.

Végezetül hadd köszönjük meg a résztvevő csapatoknak és vezetőiknek, hogy eljöttek és megtiszteltek bennünket. Már most szeretettel hívjuk őket – és még több jelentkezőt – az őszi teremtorára, amelyen a vágfarkasdiak által megszerzett vándorserleg is új gazdára találhat.

Kassai Gyula

Budapest

A gondolatok sebeznek és felráznak

2009. május 15-én a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa székházában került sor a Kereszténydemokrata Néppárt Protestáns Műhelye Európa és protestantizmus című országos konferenciájára.

Bóna Zoltánnak, az MEÖT főtítkárának nyitító áhítatát követően, amit a Mk 10,17–27 alapján tartott meg, Szászfalvi László csurgói református lelképásztor, országgyűlési képviselő köszöntötte a megjelenteket. Beszédében rámutatott: megpróbálkoznak a korábban már hatékonyan működött Protestáns Műhely revitalizálásával: konferenciákat szerveznek, kiadványaik lesznek, igyekeznek megszólítani a fiatalokat.

Semjén Zsolt, a KDNP elnöke előadásában kifejtette: a keresztyénség kompetens politikai kérdésekben, hisz Jézus Krisztus nem hitbuzgalmi kört hozott lét-

re, hanem az egész élet totalitását hagyta ránk. Az igazságot, ha kisebbségben is, prófétai jelként képviselnünk kell.

Bóna Zoltán az Európa és a protestantizmus című előadásával jól helyettesítette Tőkés Lászlót, aki sajnálatos módon nem

Bogár László. (A szerző felvételei)

tudott jelen lenni. Elhangzott az igény: a nemzetek Európája helyett az értékek Európájára van szükség.

Bogár László közgazdász, a Corvinus Egyetem professzora rendkívül impulzív előadásában, mely a Van kiút?! címet viselte, Magyarország afrikánizálódott gazdasági állapotáról szólt. A rövidesen felálló új kormánynak – szerinte – két dolgot kell megtennie: felfüggeszteni a profit- és

Balog Zoltán

kamattranszfert, illetve felállítani egy Nemzeti Számon Kérő Széket. Utóbbira azért van szükség, mert óriási áldozatokat fog kelleni kérnie a társadalomtól; tehát legalább erkölcsileg fontos látni, hogy a 70-es évektől kik juttatták Magyarországot a jelenlegi helyzetébe.

Szebik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, az MEÖT elnöke Luther szociáletikájáról tartott előadást. Ugyanerről a témáról szólt Kálvin vonatkozásában Balog Zoltán, az Országgyűlés Emberi Jogi, Kisebbségi, Civil- és Vallásügyi Bizottságának az elnöke.

A konferenciát színesítette Kobzos Kiss Tamás énekmondó rövid műsora, illetve Erdei József egyetemista szavalata.

Zársót Szászfalvi László tartott, aki kinyilvánította: kicsit megsebeztek és felráztak az elhangzott gondolatok, ezért van értelme a munkának. A Protestáns Műhely következő konferenciájára ősszel, valószínűleg Csurgón kerül sor.

–akb–

Szászfalvi László, Semjén Zsolt és Szebik Imre

Örös

Az édesanyákat köszöntötték

A májusi hónap legszebb ünnepe az anyák napja. Ezen a napon minden gyermek és felnőtt az édesanyját köszönti. Az örösi gyülekezetben május második vasárnapján került megrendezésre az anyákat köszöntő ünnepség, amely évente áldott alkalma gyülekezetünknek.

Az igehirdetést követően a hittanos gyermekek versekkel és szívből szóló énekekkel köszöntötték az édesanyákat. Meglepetésajándékot is készítettek, amit az ünnepség után minden

gyermek átadhatott az édesanyjának. Befejezésül a gyülekezet kórusa (tagjai maguk is édesanyák és nagymamák) énekekben mondta el köszöntését.

Áldott alkalom volt ez számunkra, Istennek adunk hálát ezért az együttlétért is. Hiszen övé a dicsőség és dicséret mindörökkön-örökké!

Ráczy Éva

Martos

Lelkipásztorukra emlékeztek

2009. május 17-én a martosi református temető kertben gyűltek össze megemlékezésre a martosi és az ímelyi gyülekezet hívei, hogy születésének 80. évfordulóján, családjával közösen emlékezzenek egykori lelkipásztorukra, **Mórocz Ernőre**.

A 23. zsoltár eléneklése és Képes Géza *A XLII. zsoltár* című versének elhangzása után **Szénási Szilárd** lelkipásztor az *Ézs 49,15* alapján beszélt Isten emlékezetéről és az emberek emlékezéséről. Weöres Sándor *Ha majd testemre rög borul* című versét követően a két gyülekezet bibliakörös asszonyai tettek közösen bizonyosságot az 503. dicséret eléneklésével. Reviczky Gyula *Miatyánk* című verse után **Kiss Tibor** jókai lelkipásztor idézte fel egykori lelkipásztorát, Mórocz Ernő személyét a *Jel 22,3–5* verseit alapul véve.

Szádóvszky Jolán erre az alkalomra írt verse után **Jóba Zsófia** tisztelgett a helyi református iskola nevében az iskolaalapító lelkipásztor emléke előtt. A bensőséges megemlékezés a 90. zsoltár 1. és 2. versének éneklésével zárult, amely alatt az egybegyűltek elhelyezték a tiszteletadás koszorúit és virágcsokrait a síron.

Szénási Lilla

Wernigerode

Németországi testvérkapcsolat

2009. május 15-e és 17-e között a pozsonyi egyházmegye négy lelkipásztor (Szabó András, Batta István, Édes Árpád és Süll Tamás) testvérkapcsolati látogatást tett a Közép-németországi Evangélikus Egyházban: a találkozóra konkrétan a Harz-hegység közelében található Wernigerode városában kerülhetett sor.

A németországi lelkipásztor testvérek az elmúlt évben már két ízben ellátogattak hozzánk. A kapcsolat lényege nem

anyagi támogatás lehetőségének a keresése, hanem teológiai: az egyházi és gyülekezeti életre vonatkozó párbeszéd ápolása. Megállapítható, hogy egyházunk jelenleg más helyzetben él, de nem kizárt, hogy idővel hozzánk is beköszönnek azok a problémák, melyekkel ők már küzdenek. Számunkra a mi egyházunk tradicionálisabbnak tűnik, jóllehet azt is megállapították: talán ők vesztek el valamilyen értékeket. Reméljük, jövőre viszonzhatjuk vendéglátásukat.

Süll Tamás

Jóka

Segítség protestáns vállalkozóknak

Május 27-én Jókára, a Betlehem Missziós Központba látogatott **Dieter Bangert**, az Initiative e.V. társulás szlovákiai képviselője. A társulást nyugalmazott protestáns gazdasági szakértők, cégvezetők, bankszakemberek alapították.

Az Initiative célja elősegíteni és támogatni a protestáns egyházakhoz kötődő, keresztyén kézben lévő vállalkozásokat. Teszi ezt szaktanácsadással, tapasztalatátadással.

Dieter Bangert ismertette az egyesület új segítőprogramját. Ebben a programban a résztvevők meglátogatják az érdeklődésüknek megfelelő németországi cégeket, megkapják a szükséges információkat, és – nem utolsósorban – kapcsolatokat építhetnek. Természetesen örömmel várják a szlovákiai református keresztyéneket is.

Az Initiative szlovákiai elérhetőségei: **Initiative Slovakia, Štermenská 585, 925 23 Jelka**; e-mail: initiative-slovakia@directbox.com

Batta István

2009. május 27-e és 31-e között negyedik alkalommal járt a pozsonyi és a komáromi egyházmegye néhány gyülekezetében a holland Chantdante kórus. A visszatérő vendégek először a kolozsnémai hívek előtt énekeltek, ahol egy katolikus felekezetű testvér csak annyit mondott: A szeretet hangja mindegy, hogy milyen nyelven szólal meg; beszélni a hollandokkal nem tudunk, de értjük egymást.

A martosi templomi fellépést megelőzően a falu kultúrterében egy népművészeti kiállítás megnyitóján is énekelt a kórus, ami meglehetősen jó csalagatónak bizonyult az utána következő templomi koncertre. A fellépést követően a pünkösdi fesztivál keretében megszervezett táncházban jutott idő egy kis népi táncra is, amit – annak ellenére, hogy az északi testvérekhez ezek a táncleírások nem állnak közel – lelkesen tanítottak nekik a martosiak. Kellemes meglepetésnek bizonyult és nagy örömet jelentett a hollandok számára, hogy még Martoson is van, aki beszéli a flamand nyelvet.

A Chantdante a felsőpatonyi kultúrházban

Bátorkeszi ismerős terep volt már a kórus tagjai számára, akik ismét nagy hallgatóság előtt énekeltek (annak ellenére, hogy a fellépéssel egy időben több, tömegeket csábító rendezvény is zajlott a faluban). A hollandok kérésére **Szalay Katalin**, a gyülekezet okleveles kántora a koncert végén örömmel szólaltatta meg a korábban tőlük kapott harmóniumot. Az apácaszakállasi templomba pedig a szakadó eső ellenére is sorra érkeztek a hívek a régi ismerősök énekszolgálatának meghallgatására. A fellépést követően itt sor került egy kis nosztalgizásra is, hiszen kivetítón az elmúlt évek fellépéseiből készült fényképes összeállítást is megnézhattük.

A koncertkörút utolsó állomása a felsőpatonyi művelődési ház volt, ahol **Čech Gábor** fiatal szobrászművésznek *A Golgota üzenete* című tárlatát tekintette meg az énekkar, sok hely-

A kiállítást Vámos Béla felsőpatonyi lelkész (középen) nyitotta meg

beli érdeklődővel együtt, akikre mély benyomást gyakoroltak a fém ridegségét is megtörni képes alkotások. Ezután Isten irántunk való szeretetéről keresztyén zenével tett bizonyosságot a helyi egyházközség *Felső Hangok* zenekara.

A Hollandiában keresztyén énekekkel gyakran hajókon és utcákon is bizonyosságot tévő Chantdante kórus idén komolyabb, főként német és holland nyelven előadott egyházzenei darabokkal kedveskedett a közönségnek a közel másfél órás színpadi fellépés alatt. Különösen hatott érzelmeinkre az előzőleg magyarra is lefordított holland szerzemény, amely két lelki- leg összefonódó kisgyermek barátságáról szólt.

PÜNKÖSDI KONCERTEK

Értjük egymást

Az utolsó együtt töltött estén a felsőpatonyi hívek vendégszeretetét élvezhették a hollandok a templomkertben. Az este felejthetetlen pillanata volt, amikor **Dirk Jan Warnaar** karnagy, zeneszerző szó szerint sírt a boldogságtól, mikor a holland kórusért való húszéves fáradtságos munkája jutalmaként ajándékképpen kézbe vehette Čech Gábor autodidakta szob-

Az alkotó bejegyzést tesz a krónikába

rászművész egyik munkáját, amely egy – három összefonódó kereszt alatt roskadozó – testet ábrázol. A kórus tagjai a mindannyiunk bűnéért szenvedő Krisztust jelképező szobrot a kiállítás után vették meg a karnagynak, akit a tárlat megnyitóján láthatóan lenyűgözött az alkotás.

A vendéglátó gyülekezetek lelkipásztorainak és híveinek a hollandok nevében még egyszer köszönjük a vendégszeretetet, **Vámos Tamás** hivatásos tolmácsnak a fordítást, a holland test-

Az a bizonyos alkotás és későbbi tulajdonosa

véreknak pedig az áldozatkész szolgálatot. Ha Isten is úgy akarja, két év múlva újra találkozunk, hogy más gyülekezetek felkérésének is eleget tehesen az énekkar.

–vébé–

Az esősnek indult délutánon a bajánházai református templom harangja megszólalásával egy időben kisütött a kora nyári nap, és ez a tény is arra figyelmeztetett: ünnep van.

2009. június 4-én ebben a kis gyülekezetben tartotta közgyűlését az Ungi Református Egyházmegeye. Hagyományá vált, hogy minden évben más gyülekezetben rendezik az egyházmegeye közgyűlését. 2009-ben Bajánházára esett a választás, s ez az év egyben a templomépítő és haláláig itt szolgált esperes-lelkipásztor, **Ujlaki Sándor** halálának 50. évfordulóját is jelenti. Ebből az alkalomból leplezték le a templom falán az emléktábláját.

Bajánháza

A templomépítő esperesre emlékeztek

A nyitó istentisztelet után, ahol az igehirdető **Fülöp Sándor** kaposkelecsényi lelkipásztor volt, a kassai református gyü-

Fazekas László püspök ünnepi beszéde közben. (Balra: Mártha Géza esperes, jobbra: a kassai énekkar pár tagja)

lekezet énekkara szolgálatával egybekötte került sor az emléktábla megáldására. **Fazekas László**, egyházunk püspöke igeszolgálatával és rövid ünnepi beszédével állított emléket a néhai ungi esperesnek. A

„véletlen” úgy hozta, hogy a trianoni emléknapon egy Trianon árnyékában átküzdött pályafutásra és annak minden hátrá-

nyát megélt életre tudunk visszatekinteni. Az emléktábla megáldása után megkezdte hivatalos ülését az ungi egyházmegeye közgyűlése **Mártha Géza** esperes vezetésével.

A leszármazottak nevében **Ujlaki Ferenc** zsinatitanács-tag köszönte meg az egyházmegeyének, esperesének és a **Kondásné**

Béres Henrietta lelkész által pásztorolt bajánházai gyülekezetnek a szép megemlékezést. Istennek legyen hála!

–rikolf–

Kisújfalu

Lelkészbeiktatási ünnepség

Június 7-én nagy öröme volt a kisújfalu gyülekezetnek: ekkor történt meg megválasztott lelkésze, a kolozvári születésű Tatár István beiktatása.

Igehirdetéssel az *IKor 1,23–24* alapján **Fazekas László** püspök szolgált. Utána **Cséplő Eszter** színésznő, falunk szülötte Nádudvari Nagy János *Biztató köszöntés* című költeményét adta elő. A beiktatás szertartását **Dobai Sándor** esperes (ugyancsak falunk szülötte) végezte, aki Tatár Istvántól kivette az esküt is.

Tatár István lelkipásztort (jobbra) Dobai Sándor esperes iktatta be a hivatalába

Majd a beiktatott lelkipásztor a *Jób 5, 18–19* alapján tett vallást hitéről: „*Mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de kezei meg is gyógyítanak. Hat bajjából megszabadít, és a hetedikben sem illet a*

veszedelem téged.” Két – egymással párhuzamosan futó – történetet beszélt el. Az első egy gyülekezeetről szólt, amelyben három évtized alatt nyolc lelkipásztor váltotta egymást. A másik történet egy kicsi, hívő családról szólt, melyben az édesanya különöset álmodott: egy férfi kézen fogta az ő fiát, felvezette egy lépcsőn; a következő képben fiát már református papi palástban a szószéken látta prédikálni. Az álomból valóság lett: bár a fiú a kolozvári teológiára többszöri próbálkozásra sem jutott be, előbb Szegeden beiratkozott a vallás tanári szakra, majd Komáromban lel-

kési képzésben részesült, így párhuzamosan tanulva vallás tanári és lelkési diplomát is szerzett. Segédlelkészként Komáromban kezdett szolgálni, míg egy napon megjelent nála Kisújfalu küldöttsége, és

meghívta lelkésznek a megüresedett parókiára. Így talált egymásra a történetben szereplő gyülekezet és a fiú, aki beiktatásakor el-elcsukló hangon köszönte meg szüleinek, hogy mindig mellette álltak és hitükkel erősítették őt.

Az énekkar szolgálatát után jutott csak szóhoz az a huszonöt lelkész, aki azért jött, hogy jelenlétével megtisztelje a frissen beiktatott szolgatársat. Először a kolozsvár-kerekdombi gyülekezet lelkésze, **Dobri András**, az „elindító” köszöntötte és jellemezte őt, utána a szintén Erdélyből érkezett oktatója, **Pál Zoltán**, a nagykajáni missziós egyház lelkésze. Jelen volt egy harmadik erdélyi születésű lelkész is, a jelenleg a balatonfüredi eklézsiában (testvérgyülekezetünkben) szolgáló **Miklós Ferenc**.

Tatár Istvánt Fazekas László püspök is méltatta, akinek segédlelkész korában a beosztottja volt. Az oktatók és a felettes szolgatárs méltató beszédében teljesen egybecsengve ismétlődtek meg az alábbi szavak: nagyon szerény, igyekvő, szorgalmas, szolgálatkész, megbízható, lelkiismeretes, gondos, pontos. Hogy ez a jellemzés nem túlzás, arról mi, a kisújfalu eklézsia tagjai is meggyőződhetünk a „próbaidő” alatt.

Bízunk benne, hogy tiszteletes urunknak ez a sok-sok dicséret nem száll a fejébe s kedves feleségével együtt továbbra is megmaradnak példaképnek – amilyenek megismertük és megszerettük mindkettőjüket. Adja az Úr, hogy így legyen!

Dobainé Kiss Ilona

A Selye János Egyetem Református Teológiai Kara életéből

A teológusok államvizsgája 2009. június 17-én volt. Idén összesen tízen végeztek (miáltal teológusi oklevelet és magisteri titlust szereztek), mégpedig: **Beke Éva** (Komárom), **Édes Ákos** (Madar), **Kaško Enikő** (Nagykövesd), **Oros Csaba** (Alistál), **Szép Sándor** (Somogyudvarhely), **Váraljai Zsuzsanna** (Budapest), **Vargaestók Dávid** (Garany), **Végző László** (Kassa), **Zsemberi-Szógyártó Éva** (Tököl–Halásztelek).

A diplomaosztó ünnepségre június 28-án a komáromi református templomban került sor.

A kar tanévzáró istentiszteletét 2009. június 18-án tartották. Az igehirdetés szolgálatát **Kálmán Szabolcs** végezte, úrvacsorát osztott **Kisné Búcsi Jolán** és **Süll Tamás**.

A nappalisok felvételi vizsgái szintén június 18-án voltak, felvételt nyert hat hallgató: **Galgóczy Nikolett** (Ungmogyorós), **Kalocsai Tamás** (Budapest), **Kovács Adrián** (Érsekújvár), **Lőrincz Gábor** (Apáczaszakállas), **Nagy Gábor** (Ekel) és **Nagy Richárd** (Budapest).

A levelező tagozatra augusztus végén lesznek a felvételi vizsgák.

Lelkészképesítő vizsgák

Komáromban 2009. június 18-án került sor az I. lelkészépesítő vizsgákra. Az egyházunk Lelkészépesítő Bizottsága előtt megjelent teológiai abszolvensék és már exmittált lelkészek közül az alábbiak tették le a sikeresen a vizsgát, így a jövőben segédlelkészként szolgálhatnak: **Bodnár Noémi** (Prága), **Édes Ákos** (Madar), **Bugárné Fazekas Szilvia** (Ipolypásztó), **Martina Onoferová** (ondava-hernádi esperesi segédlelkész), **Oros Csaba** (Bős), **Pándyné Kovács Tímea** (Kassa), **Szép Sándor** (Magyarország), **Váraljai Zsuzsanna** (Magyarország), **Vargaestók Dávid** (Garany) és **Végző László** (Kassa).

Lévitavizsgát tett: **Géci Mária** (Garcobogdány).

Másnap, június 19-én ugyancsak Komáromban az alábbi segédlelkészek tették le a sikeresen a II. lelkészépesítő vizsgát, miáltal teljes jogú lelkésszé, illetve választhatóvá váltak: **Dukon András** (Bódvavendégi), **Erdélyi Zoltán** (Perbete), **Gebe László** (Nagybalog), **Kozár Péter** (Garany), **Paál Károly** (Erdély), **Pavol Kačkoš** (Vásárhely), **Schermann László** (Magyarország), **dr. Szopó Ferenc** (Bodrogszentés), **Tirpák István** (Komárom-szentpéter), **Tok Tünde** (Deáki).

Ifjúságítábor-avatás. Fazekas László püspök május 10-én részt vett a johannita rend által a nógrádi Terényben épített ifjúsági tábor átadási ünnepségén.

Konferencia. Május 13-án és 14-én a budapesti Oktatási és Kulturális Minisztérium konferenciát szervezett *Vallási sokféleség és a vallási diszkrimináció jogi szabályozása – a magyarországi és a határon túli vallási közösségek tapasztalatainak és teológiájának tükrében* címmel, amelyen egyházunkat Fazekas László püspök és Géresi Róbert püspökhelyettes képviselték.

Csehtestvér zsinati ülés. Május 15-e és 17-e között zajlott a Csehtestvér Evangélikus Egyház 32. zsinati ülése, amelyen egyházunk részéről ugyancsak a püspök és magyar helyettese vett részt. Jelen volt Ishmael Noko, a Lutheránus Világszövetség és Setri Nyomi, a Református Világszövetség főtitkára is. Fazekas László az ülés kezdetén egyházunk nevében köszöntötte a zsinatot. Egyházunk vezetői május 16-án a prágai magyar gyülekezet vezetőségével is találkoztak, és megbeszélést folytattak a gyülekezet további életéről.

Ökumenikus Tanács. Fazekas László püspök május 28-án részt vett a Szlovákiai Egyházak Ökumenikus Tanácsa Igazgatótanácsának Pozsonyban megtartott gyűlésén.

Pünkösdi fesztivál. Május 30-án Fazekas László püspök Kiss-Rigó László szeged-csanádi megyés püspökkel tartott ökumenikus istentiszteletet Martoson a 14. Országos Pünkösdi Népművészeti Ünnepségen.

Ifjúsági találkozó. A június 6-án Hatfán a Firesz által szervezett Élesztő elnevezésű egynapos ifjúsági találkozóra ellátogatott és szólt a fiatalokhoz Fazekas László püspök is.

Kórustalálkozó. Június 6-án Ladmócon tartották a zempléni egyházmegye VII. kórustalálkozóját. A zenei alkalmon igehirdetéssel Fazekas László püspök szolgált.

Partnerhilfe. Június 8-án és 9-én Pozsonyban volt a Partnerhilfe és a vele együttműködő szervezetek és egyházak találkozója. Fazekas László beszámolt egyházunk helyzetéről, Rákos Loránt zsinati tanácsos pedig a támogatás szétosztásának módszeréről. A tanácskozáson – ahol egyházunkat rajtuk kívül még Regina Schmidt képviselte – a segélyszervezetek képviselői ismételtlen megegyeztek abban, hogy a velük együttműködő egyházaknak a romló gazdasági viszonyok miatt nagy szükségük van a támogatásra.

Kálvin-ünnepség. Fekete Vince főgondnok és Fazekas László püspök június 13-a és 17-e között a Svájci Protestáns Egyházak Szövetségének meghívására jelen voltak a Kálvin-évforduló jegyében Genfben szervezett központi ünnepségen és zsinaton. A többnapos összejövetel alkalmával, ahol előadások is elhangzottak, lehetőségük adódott beszámolni arról, hogy mit jelent ma élő egyházunk számára Kálvin János öröksége, illetve a kapcsolatteremtésre más egyházak képviselőivel.

A Pátria rádió protestáns műsorai:

Július 19-én 8.05-től a Világosság című egyházi műsor református félórájában Nagy Zsolt negyedi lelképásztor arról szól a hallgatókhoz, hogy Jákob – eleget téve a fáraó meghívásának és hogy közelebb kerüljön szeretett fiához – Egyiptomba költözik népes családjával, ahol Gósen földjén telepednek le.

Augusztus 2-án 8.05-től a Világosságban Nagy Lajos madari lelképásztor arról elmélkedik, hogy az éhínség már a korábban gazdag Egyiptomot is sújtja.

Augusztus 16-án 8.05-től a Világosságban Szaszák Malvin zempléni lelképásztor József két fiának, Efraimnak és Manassénak Jákob általi megáldásáról szól a hallgatókhoz.

Szeptember 6-án 8.05-től a Világosságban Lucskay András nagyszalanci lelképásztor Jákob haláláról és eltemetéséről elmélkedik.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 12.05.

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztény Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkési hivatalokban.

Előfizetési díj: egy évre 120 korona.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla
Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Regisztrációs szám: SÚTI 15/6